Generál gen. št. V. I. SIDORIN:

JAPONSKO A SSSR

NA DÁLNÉM VÝCHODĚ

PRAHA 1936

Generál generálního štábu

V. I. SIDORIN:

JAPONSKO A SSSR. NA DÁLNÉM VÝCHODĚ

PRAHA 1936

Nákladem Svazu ruských válečných invalidů v Republice československé, Praha II., Křemencova 14. Číslo pošt. spoř. Praha 38.660.

PŘEDMLUVA.

Běh událostí, rozvíjejících se na Dálném východě, prudkost a rozmach japonského výboje, nabývají rázu tak hrozivého, že maně upoutávají k sobě všeobecnou pozornost. Významnost těchto událostí se zvětšuje i tím, že jsou v souladu s útočnými plány německého imperialismu, obrozeného v centru Evropy. A proto výbor Svazu ruských válečných invalidů, využívaje laskavého svolení člena svého svazu gen. poručíka gen. štábu V. I. Sidorina, rozhodl se vydati část jeho díla, věnovanou zhodnocení otázky Dálného východu v její celé úplnosti.

Autor této knihy, bývalý vrchní velitel Donské kozácké armády, byl nejenom účastníkem rusko-japonské války, ale je vynikajícím znalcem Dálného východu.

Výbor.

Z ruštiny přeložil B. Baša.

I. Japonský imperialismus — jeho zdroje a síly.

Hlavním a nejdůležitějším činitelem v událostech, rozvíjejících se na Dálném východě, jest Japonsko, jediný z asijských států, jenž neuvěřitelně rychle za pouhá čtyři desetiletí se vyšinul na úroveň světových velmocí. Ještě roku 1868 před převratem Mejdzi bylo Japonsko přísně uzavřeným státem s feudálním zřízením a výhradně zemědělským obyvatelstvem.

Dnes Japonsko se svými koloniemi (Koreou, Formosou, Sachalinem a ostrovy Picardskými) zaujímá plochu o rozloze 680.271 km². Na vlastní japonské ostrovy připadá z této plochy o něco více než polovina — 57%, na Koreu 32% a na Formosu 5%.

Na tomto prostranství žije podle údajů z r. 1935 95,000.000 obyvatelů, z nichž Japonců je asi 70,000.000. Příznačnou zvláštností japonského obyvatelstva je skutečnost, že celá ta massa — nehledě na rozlehlost dobytého území — žije hlavně na svých rodných ostrovech.

Podle údajů japonských konsulátů z r. 1930 žilo za hranicemi celkem 717.000 osob. Na Koreu s jejími 22,000.000 obyvatelů připadá celkem jen 758.000 Japonců. To je po více než dvacetiletém ovládnutí tohoto území. V Jižní a Severní Mandžurii žije asi 250—300 tisíc Japonců. Toto nadmíru pomalé tempo kolonisace dobytých území nabývá zvláštního významu, uvážíme-li velkou hustotu zalidněnosti původního japonského území, která činí průměrně 157 osob na 1 km², t. j. asi taková, jaká je v nejprůmyslovějších krajích Belgie a Německa. Tato velká hustota obyvatelstva nabývá tím vážnějšího významu, že jen asi 16% ostrov-

ního povrchu dík přírodním podmínkám může býti obděláváno, zatím co roční přírůstek obyvatelstva činí 1,000.000 duší.

Tato bezesporná přelidněnost zdá se býti ve velikém rozporu s pomalostí emigračního tempa japonského zemědělského obyvatelstva, jehož tři čtvrtiny jednotlivých hospodářství nemají více než 1 ha půdy. Příčina tohoto zjevu vězí v duchovním a psychologickém založení ostrovních obyvatelů, kteří dlouhé věky žili v úplné odloučenosti od ostatního světa, ve zvláštní citlivosti k jiným podnebním podmínkám, a konečně v nedostatku kolonisátorských schopností a ducha svobodné osobní podnikavosti, tak příznačné všem evropským národům.

Druhou příčinou úsilovné japonské expanse na pevninu je nedostatečnost domácího přírodního bohatství proti spotřebě neobyčejně mohutně se rozvíjejícího průmyslu. Nejlepším ukazatelem této nedostatečnosti jsou tyto číslice: roční těžba uhelná ve Spojených státech činí 527 milionů tun, v Anglii 247 mil. tun, v Německu 132 mil. tun, ale v Japonsku jen 31 mil. tun.

Roční těžba železné rudy ve Spojených státech se páčí na 69.9 mil. tun, v Anglii na 10.3 mil. tun, v Německu na 5.9 mil. tun, kdežto Japonsko dobývá pouze 0.3 mil. tun.

Roční naftová těžba v U.S.A. činí 762 mil. barelů, v Anglii 69 mil. a v Japonsku 1.7 mil.

Leč kromě chudoby nerostného bohatství má Japonsko také nedostatek jiných zdrojů. Tak na příklad bavlnu mu dodávají hlavně Spojené státy a Asie. Vlnu dováží výhradně z Australie. Také potravin je v Japonsku nedostatek. Jak jsme svrchu podotkli, musí se 4—5členná rodina vyživovati s 1 hektaru půdy.

Při takové hubenosti zdrojů národního hospodářství mohl se neobyčejně rychle rostoucí japonský průmysl sytiti pouze přílivem surovin a paliva zvenčí, jenž zase mohl býti zabezpečen jenom nejaktivnější koloniální politikou, opírající se o reální brannou moc.

Kromě těchto dvou příčin, podněcujících Japonsko

usaditi se pevně na Asijské pevnině, mnohé politiky, učence a veřejné činitele, přemýšlející o budoucích osudech svého národa a státu, znepokojuje přirozeně i sopečný původ ostrovů Japonského archipelagu.

a) Ideály a síla japonského nacionalismu.

Ze svrchu vylíčeného jsme viděli, že japonský výboj vysvětluje se značnou měrou nedostatečností hospodářských zdrojů, přelidněností země, mohutným vzrůstem průmyslu a částečně sopečnou povahou japonských ostrovů.

Avšak neobyčejně mohutný rozmach tohoto výboje, cíle, jež sleduje, povaha a metody postupu jsou tak neobyčejné, že jich nelze plně vysvětliti jedině příčinami svrchu uvedenými. Tyto příčiny tkví mnohem hlouběji, nevězí již v hmotných, fysických a zeměpisných podmínkách státního života, nýbrž v duchu a psychologii samého národa, jeho inteligence a vládnoucích kruhů.

Hřímání děl v XIX. století přimělo uzavřené feudální Japonsko proti jeho vůli k tomu, aby částečně otevřelo své brány Evropanům. Přesvědčivši se o marnosti boje samurajského meče a kopí proti násilnému vpádu cizinců, povalivši feudální zřízení, brzdící pokrok a vývoj, soustředilo Japonsko vůli, energii a ducha svého národa na jediný cíl: dosíci nejen rovnosti sil s nejmodernějšími evropskými státy, ale i převahy nad nimi.

Toto soustředění psychických sil národa vykonalo téměř zázrak. Za 40 let vyrostl na východě mohutný stát, jenž si osvojil všecky silné vnější stránky evropské kultury, ale zůstal jí naprosto nepřátelský svým duchem. Plemenný antagonismus se tím nevyhladil, ale ještě více se přiostřil. Rychlý úspěch přinesl Japoncům přesvědčení o neomezenosti jejich moci a hrdé vědomí vlastního poslání — býti osvoboditeli od evropského jha nejen svého národa, ale i národů asijské pevniny, příbuzných duchem i kul-

turou. A to, co dnes pozorujeme v politickém i hospodářském výboji Japonska, je v podstatě jedním z období boje nejenom o trhy a potřebné suroviny, ale o nadvládu na celém prostranství asijské pevniny. Na důkaz toho pokládáme za nutné zastaviti se u jednoho dokladů, jenž nám netoliko zvláště jasně kreslí pravou podstatu japonského výboje, ale tvoří také program japonské politiky XX. věku.

Roku 1927 po proslulé bankovní panice přišel k vládnímu kormidlu sejukajský (jedné ze 2 hlavních politických stran) kabinet Tanakův. Tanakova vláda se rozhodla pěstovati ostře útočnou a výbojnou politiku. V souhlasu s tímto rozhodnutím podal baron Tanaki mikadovi plán „Velikého Japonska na asijské pevnině", jenž byl zevrubně projednán v tajné radě, která jej úplně schválila.

„Japonsko nebude moci odkliditi obtíží ve východní Asii, nebude-li sledovati politiky krve a železa," praví se v tomto plánu. A dále: „Budeme-li chtíti v budoucnosti vzíti do svých rukou kontrolu nad Čínou, budeme musiti rozdrtiti Spojené státy, t. j. naložiti s nimi stejně, jak jsme jednali v rusko-japonské válce. Leč chceme-li dobýti Číny, musíme se dříve zmocniti Mandžurie a Mongolie. Od nynějška musíme sledovati vojenské cíle a zmocniti se oklikových cest — srdce Mandžurie a Mongolie, abychom jednak mohli zmařiti vojenský, politický a hospodářský rozvoj Číny, a jednak zabrániti pronikání ruského vlivu. To je klíč k naší kontinentální politice." Autor návrhu však nepřestává na dobytí „toliko" Mandžurie a Mongolie a na ovládnutí Číny. To je pouze mezizákladna pro další výboj Japonska, které, „majíc ve svých rukou všecky pomocné zdroje Číny, může rozšířiti svůj mohutný vliv na ostrovy v Oceanii, na Indii a střední Asii, neobávajíc se srážky s Evropou po předchozím nevyhnutelném rozdrcení Spojených států a Ruska." „Do programu našeho národního vzrůstu," praví se v onom plánu, „je pojata nutnost nového skřížení mečů s Ruskem v Severní Mandžurii. Dokud tento skrytý

korálový útes nebude vyhozen do povětří, nebude naše loď moci plnou parou vyplouti vpřed."

Takové jsou základní rysy japonského politického programu, jenž není pouhým výplodem něči fantasie, nýbrž je to opravdové vtělení národních tužeb a ideálů, splňovaných soustavně a neúprosně. Že svrchu citovaný doklad není podvržený, jak se pokoušejí tvrditi někteří japonští státníci, to dokazují četné jiné doklady podobného rázu, pocházející, jak od mnoha vysoce postavených osobností, tak od celých organisací.

Mezi takové patří, na příklad, brožura pod záhlavím: „Mezinárodní situace přechodné doby a Japonsko", vydaná japonským ministerstvem vojenství v září r. 1935, v níž její autoři s lehkostí, půvabností a dokonce s nádechem sentimentalismu vykládají své plány podmanění Číny, Asie, ba celého světa. Účelem vydání této brožury jest posíliti národního ducha a roznítiti jej k novým obětem. „Vše plyne," vykládají samurajové z ministerstva vojenství, „jak ideologie, tak státy, tu se zvedají, tam zase padají... Všeho, čeho možno na zeměkouli dobýti, bylo už dobyto imperialistickou politikou velmocí. Celý svět je rozdělen mezi velmoce tak jasně, že již nezbývá volného místa pro činnost. Nastal čas odkliditi celou kulturu minulosti, ale mnozí, nepropracovavše se k tomu myšlenkově, zběsile se snaží do nynějška zachovati a uhájiti staré padající kultury."

Zajímavé je, že pisatelé brožury, připravujíce se na veliký úkol nového rozdělení celého světa, necítí se osamoceni na zvolené cestě. „Myslíme," píší, „že na Dalekém západě Německo trpělivě čeká jenom na den, kdy jeho státní a vojenská moc bude upevněna, a pak budeme míti jasno o perspektivách mezinárodních vztahů."

Tato souvislost Japonska s Německem v této brožuře nabývá pro evropský život zvláště pochmurného významu a značnou měrou potvrzuje zprávy o zvláštní tajné dohodě mezi oběma státy, ohrožující evropský mír.

Ve čtvrté kapitole brožury v článku pod záhlavím „Nová situace ve Východní Asii“ zabývají se pisatelé nepřátelskou mocí, která brání Japonsku v nastolení pevného míru ve Východní Asii. Touto mocí se myslí: ozbrojený a výbojný komunismus SSSR, zesilování amerického válečného loďstva a odpor Číny, kladený japonskému výboji. S celou touto mocí bude Japonsko museti podle přesvědčení pisatelů podstoupiti branný zápas, aby uhájilo svých zájmů. Vychází například najevo, že již r. 1932 nevypukla válka mezi Spojenými státy a Japonskem jen proto, že japonské loďstvo nade všecko očekávání a navzdory všem omezovacím smlouvám ukázalo se silnějším než nepřipravené loďstvo Spojených států. „Avšak krise nabude ostrosti r. 1939,“ píší autoři, „až se ukáže, že japonské loďstvo se rovná 63% loďstva Spojených států. Což Amerika bude pak zachovávati mlčení k situaci ve Východní Asii?“

Leč i my za sebe se teď ptáme: „Což Japonsko bude klidně čekati na chvíli, kdy bude slabší Ameriky?“ Zajisté nikoli. Nečeká, nýbrž s plnou energií a obrovským rozmachem jedná už nyní nejen proti SSSR a Spojeným státům, ale proti celé bílé rase a její kultuře.

To zvláště jasně vyplývá z oddílu téže kapitoly, věnované Číně. Čína se musí vzdáti pomoci západních velmocí. Asie je pouze pro Asiaty. Japonsko jako ustalující moc na Dálném východě nemůže strpěti nepořádků a zmatků v Číně a proto „povede“ toto „nerozumné dítě“. Je nedůstojné asijských národů, aby byly vykořisťovány národy evropskými. Všecky asijské národy jsou po stránce politické i hospodářské velmi slabé, a jen císařské Japonsko je s to, aby zachránilo tyto národy od pokrytectví a licoměrnosti bílého plemene. Všecky asijské národy musí přistoupiti k bloku „Veliké Asie“, organisovanému Japonskem, t. j. k útvaru téže veliké asijské říše, o níž ve svém plánu mluvil baron Tanaki.

Bylo by mylné připisovati rozsáhlé výbojné plány pouze vojenským činitelům Japonska. Tyto plány schva-

lují téměř úplně jak buržoasní a rodová šlechta, tak velká většina inteligence. Mohli bychom citovati četné knihy a články japonského tisku, potvrzující naše přesvědčení. Abychom uvedli příklad, zastavíme se u pan-asijského programu známého japonského spisovatele Nakaja, profesora politických věd na universitě gozejské. Jeho článek na toto thema objevil se v dubnu r. 1935 na stránkách „Revue panasiatique". Ctihodný profesor píše: „Pan-asiatismus je pojímán zpravidla pouze s hlediska asijské pevniny samé, ale vždyť ostrovy, obklopující ji, jsou obydleny také asijskými národy, a proto se musí pan-asiatismus rozšířiti i na ně. Vždyť samo Japonsko — ohnisko pan-asijského hnutí — je ostrovní stát. Annam-Siam, Filipiny, Jáva, Sumatra a jiné ostrovy i s těmi, jež leží jihozápadně od Asie, jsou pro pan-asiatismus stejně důležité, jako Severní Čína nebo stepi Východní Sibiře. Pan-asiatismus nesmí přestati na sorganisování Mančžu-Kuo a Mongolie a na nejužší součinnosti japonsko-čínské. Hranice pan-asiatismu na souši musí se prostírati až do Turkestanu a na moři až k Suezskému průplavu, k němuž vede Indický oceán."

Vidíme tudíž, že japonský výboj nevyvěrá jen z ryze hmotných příčin, jako jsou přelidněnost, chudoba a skrovnost hospodářských zdrojů, ohromný rozmach průmyslu, zeměpisné podmínky atd., nýbrž tryská ze sil čistě mystického rázu, majících své kořeny v hloubce národní psychologie a v duševních zvláštnostech národa. A právě tato poslední okolnost dává celému hnutí mimořádný rozmach a tvoří skutečné již — blízké nebezpečí nemilosrdného boje celé Asie s miliardovým žlutým plemenem proti bílé rase evropské a americké pevniny.

b) Státní zřízení a národ.

Širokost a velkorysost plánu přirozeně vyžadují též úměrných zdrojů a sil k jeho uskutečnění. Takovým zdrojem a silou je především sám národ se svými

osobitými fysickými i duševními vlastnostmi a s celou strukturou státního života. Viděli jsme již, že početností obyvatelstva (asi 70,000.000) rovná se vlastní Japonsko Německu. O organisátorských schopnostech, energii a pracovitosti národa svědčí dosažené úspěchy; jeho vroucí vlastenectví je známo celému světu, ukázněnost a odolnost překonávají podobné německé vlastnosti, chrabrost, vytrvalost, skromnost osobních nároků a potřeb, jakož i znamenité chápání svých povinností ke státu; to vše se již osvědčilo v četných válkách, které Japonsko vedlo. Všecky tyto vlastnosti se projevují však i v soukromém rodinném životě. Autorita hlavy rodiny, muže, staršího bratra je nesporná; služba státu je nejvyšším ideálem, smrt pro vlast největším štěstím. Je pochopitelné, že síly takového národa, byvše soustředěny, jsou netušeně veliké, a takového soustředění bylo dosaženo státním zřízením. Hlavou státu je císař – mikado, jehož osoba je podle ústavy „posvátná", poněvadž pochází přímo z bohů, kteří stvořili celý svět. Vypovídá válku, sjednává mír, jmenuje vládu atd. Při něm je zřízena t. zv. „sumitsu", tajná rada, v níž zasedají všichni ministři a osobnosti, proslavené svými zvláštními zásluhami.

Zachovala se i instituce „Genro", stojící vně ústavy, utvořená již za revoluce r. 1868 jako rada starešin při mikadovi. Její hlavou je markýz Sajondzi, k němuž se každá japonská vláda obrací o radu a podporu při řešení obtížných otázek.

Horní sněmovna se skládá ze zástupců šlechty a nejvyšší buržoasie. Dolní sněmovnu volí všecko mužské obyvatelstvo, dovršivší 25. rok svého věku. Leč ve státním životě tato sněmovna valné úlohy nehraje. Většinu v ní má drahně let jedna ze dvou bojujících spolu stran „Minsejto" a „Sejjukaj", z nichž jedna zastupuje pozemkovou aristokracii a druhá obchodní buržoasii.

V souvislosti se zahájeným postupem v Číně na jaře r. 1932 utvořila se z aktivního důstojnictva nová strana svrchovaně šovinistického směru pod názvem „Liga krve". Tato strana, nespokojená slabošskou po-

litikou odpovědných osob, utekla se k methodám individuálního teroru. Její stoupenci zavraždili koncem února r. 1933 ministra financí ve vládě Vakatsukiově Inotse, vůdce strany „Minsejto“, koncem března náčelníka koncernu „Mitsui“ barona Dana a konečně v polovině května býv. ministerského předsedu a vůdce strany „Sejjukaj“ — stařičkého politika Inukaje. Sociálně-demokratické strany zvláštní úlohy nehrají a nadto se svou politickou činností pronikavě liší od evropských. Nejlépe vyhranil jejich poměr ke státu předseda sjezdu r. 1933 p. Abe, na němž došlo ke splynutí dvou nejhlavnějších soc. demokratických stran „Zenkoko Tajsjuto“ a „Sjukaj Minsajto“. Ve své řeči prohlásil, že sociální demokracie úplně vrostla do státního socialismu. „My, socialisté jsme stoupenci monarchie.“ Cestami sociální demokracie jdou také dvě početně nevelké komunistické strany — rolnická strana japonská a levicová „Rodo-No-Minto“. Sovětský tisk o nich ironicky píše, že komunistickými se nazývají jen proto, že vedou zvláště energický boj proti komunismu. Četné národně socialistické strany a organisace, vzniklé po prvních nezdarech u Šanghaje, nabývají proti tomu stále většího a většího významu. Téměř úplně získaly pro sebe „Sdružení záložních příslušníků japonské armády“, čítajících asi 4,000.000 duší, a „Federativní svaz mládeže“, ve kterém jsou sdruženi téměř bez výjimky všichni mladíci, blížící se k odvodnímu věku, a dále odvedení sice, ale nenastoupivší vojenské služby pro úplnost kontingentu. Všecky tyto organisace vytkly si za hlavní úkol pěstovati nejužší styky s armádou, pomáhati jí v každém směru, pracovati o zmilitarisování všeho obyvatelstva a vésti mezi lidem a ve společnosti nejšovinističtější a nejmilitarističtější propagandu.

c) Soustředění průmyslu a kapitálu.

Charakteristickými zvláštnostmi japonského průmyslu a kapitálu jsou: vysoká úroveň jejich soustředěnosti a srůst velkých podniků se státním správním

tělesem. Tak například koncern „Mitsui" soustředil ve svých rukou velkou část zahraničního obchodu s kapitálem 1261 mil. jenů. Tato společnost, například, vyváží 60 proc. uhlí, 80 proc. kafru, 30 proc. cukru, dováží asi 50 proc. hnojiv, 25 proc. strojů, 35 proc. pšenice atd. V rukou jiné mohutné společnosti „Mitsubi" jsou soustředěny loděnice, paroplavba a obecní podniky. 90 proc. bavlnářského průmyslu je soustředěno v rukou „Japonského sdružení přádelen". Výroby ve všech velkých průmyslových podnicích zúčastní se tak neb onak i státní kapitál. Tak například: v kovoprůmyslu, majícím ohromný význam vojenský, připadá na 206 milionů soukromého kapitálu 220 mil. státního; do průmyslu strojařského je vloženo na 593 miliony jenů soukromého kapitálu, 137 mil. jenů státního; do stavby železnic, mohutného to nástroje koloniální politiky, bylo vloženo na 585 mil. jenů soukromého kapitálu, 2.500 mil. státního. Kromě ryze státních a smíšených podniků, hrajících významnou úlohu, vydávají se ohromné částky na podporu soukromých podniků. Pozorovati možno často i opačné zjevy, kdy podniky, založené ze soukromého kapitálu, přecházejí ve státní (nacionalisují se).

Stejně velká a velevýznamná je účast státního kapitálu v bankovnictví.

d) Armáda a loďstvo.

Organisování branné moci věnuje Japonsko zvláštní pozornost a péči. Stačí poznamenati, že oficielní vojenský rozpočet činí za poslední léta průměrně 40—45 proc. celkového státního rozpočtu.

Poslední rok 1935 byl rekordní. Ze 2.100 mil. jenů bylo 1.300 mil. jenů věnováno na vojenské účely, t. j. 60%, nečítaje v to 700 mil. jenů, vydaných na potřeby vojenské správy z tajných položek, hlavně na zbrojení odtud obrovský schodek — téměř 1.000 mil. jenů.

Nehledíc na svou ostrovní polohu, vydržuje Ja-

ponsko stálou armádu počtem asi 230.000 mužů, čítaje v to asi 15½ tisíce důstojníků všech hodností. Celá armáda i s oddíly, ležícími posádkou v Koreji a Mandžurii, skládá se z 20 divisí pěchoty, 4 jízdních brigád a 15 sborů četnictva. Vojenská služba se počíná 17. rokem věku, činná od 20—40 let. Po ukončení činné služby zařadí se vojínové na 4 roky a 4 měsíce do první zálohy a potom na 10 let do druhé zálohy domobranecké armády. Roční kontingent branců činí 550.000 mužů, z nichž se zařadí do činné služby jen 100.000 branců, ostatní pak se přeloží do braneckých záloh. Všeobecná předvojenská výchova je povinná a provádí se od nejnižších škol až do nejvyšších. Armáda za tím účelem dodává ročně 1200 zvláštních instruktorů. Kurs předvojenské výchovy trvá nejméně 3—4 roky. Tak je vlastně všecko obyvatelstvo ve skutečnosti zmilitarisováno. Zvláštní pozornost se věnuje velitelskému sboru. Povýšení na poddůstojníka děje se teprve po složené zkoušce. Důstojníci vycházejí z kadetních škol; po dvouletém studiu ve vojenské škole posílají se budoucí důstojníci na 6 měsíců k armádě, načež obdrží příslušné vysvědčení od důstojníků útvaru, do něhož byli zařaděni, a potom znovu se vrátí na 1½ roku do vojenského učiliště. Důstojnictvo se vybírá výhradně ze šlechtických a buržoasních vrstev a je vychováváno podle zvláštního zákoníka rytířské feudální morálky „busido" (cesta války). Po vyhlášené mobilisaci vzroste početní stav stálé armády na 1,200.000 mužů. Mimo to zbývající ještě nevyužité zálohy vycvičeného mužstva se páčí na 5—7 milionů vojínů. Technicky je armáda sorganisována a vybavena podle vzoru nejlepších evropských armád, ale její vnitřní duševní ráz je docela jiný.

Poměr mezi vojínem a důstojníkem je výhradně korektní. Přestupky proti kázeňskému řádu jsou tak řídké, že důstojníci, mající kárnou moc, sami se vyhýbají ukládání trestů a dělají to jen prostřednictvím kárného výboru. Případy urážky důstojníků, dosti časté v evropských armádách, se v Japonsku vůbec nevyskytují. Zběhové jsou výjimečně vzácní. Život vo-

jenský je uspořádán s nevšední pozorností a péčí. Znamenité kasárny, pohodlné, stále čisté stejnokroje, přizpůsobené vždy roční době, zdravá a vydatná strava. Kluby, čítárny, cvičiště pro pěstování tělocviku venku i v budovách jsou nezbytným příslušenstvím každé kasárenské budovy. Vlastenecká šovinistická propaganda je šířena v armádě velkoryse a obratně. Armáda se čestně a aktivně účastní všech národních slavností a oslav. V lidu od nejútlejšího dětského věku, od nejnižší školy je pěstována láska k armádě a úcta k důstojníkovi. Rodina každého brance obdrží od ministerstva vojenství instrukce, jak se má chovati k němu, aby naň působila v duchu morálně-vlasteneckém. Velká část mládeže předvojenského věku je sdružena ve skupinách a spolcích, majících za účel pěstovati důvěrné styky s armádou a pomáhati jí. Po ukončení činné vojenské služby záložník, jak tomu o nás zpravidla bývá, neodcizuje se armádě a útvaru, kde sloužil. Za nejvydatnější podpory vlády byli záložníci sorganisováni ve velkých spolcích, které do r. 1935 měly 14 středisk a přes 500 místních odborů a čítaly asi 4,000.000 členů. Netřeba tu dokazovati, jakou moc tvoří takto sorganisovaná armáda v rukou své vlády. Není pochybnosti o tom, že se nepřipravuje ani tak k obraně své vlasti, jako spíše k válečnému útoku jménem utvoření Velikého Japonska na pevnině.

Ještě větší péči a pozornost věnuje celé Japonsko organisaci své námořní branné moci. Za minimální podmínku vytklo si nutnost, míti aspoň takové loďstvo, rovnající se svou mocí té části loďstva, jakou mohou Spojené státy s Anglií vrhnouti k pobřeží Dálného východu. Leč úplně uskutečniti tento program nepodařilo se Japonsku. Z četných politických a hospodářských důvodů muselo souhlasiti s pravidly, vypracovanými r. 1930 na Londýnské konferenci o omezení námořního zbrojení. Podle těchto ujednání Japonsko může míti na každých 10 řadových bitevních lodí Anglie a Spojených států 6 řadových lodí svých, na každých 10 lehkých křižníků týchž velmocí 7 svých; u torpédovek a ponorek byla ujednána rovnost. Mimo

to byla omezena také další stavba lodí o zvláštních podmínkách tonáže a výzbroje.

Nyní se zastavíme jen u hlavních zvláštností tohoto loďstva. Většina lodí byla vys avěna po roce 1920 s využitím zkušeností ze světové války. Jejich rychlost je větší než u stejných typů anglických a amerických lodí, dělostřelecká a minová výzbroj je silnější. Mužstvo a důstojnictvo loďstva je výjimečné svými vlastnostmi, ježto se skládá ze znamenitých rozených námořníků, prodchnutých stejným vlastenectvím, jako pozemní armáda a vychovaných v témže duchu sebeobětavého sloužení státu. Mužstvo i důstojnictvo doplňuje se téměř výhradně z klanu Sotsumy. Neméně promyšlena a široce sorganisována je také s loďstvem spojená námořní obrana země. Tři hlavní znamenitě vybudované technické základny jsou v Jokisuke, Kure a Sosebo. Pomocné japonské námořní základny jsou v Manczuogu, Ominato, Chokadite, na korejském pobřeží Cinkou, v Mandžurii Port-Artur, na Peskadorských ostrovech Makun a v Číně Cinucho. Všecky tyto opevněné základny úplně uzavírají vchod do Japonského moře a svrchovaně ztěžují vchod do Východo-čínského moře. Do doků a dílen těchto základen může býti například po bitevní srážce dovlečena do opravy najednou polovina celého japonského loďstva.

Vidíme tedy, že japonský výboj se opírá o mohutnou armádu a loďstvo, o soustředěný a na státě závislý průmysl, o loyalitu a vroucí vlastenectví mnohamilionového obyvatelstva, o jeho národního ducha a ochotu přinésti všecky oběti pro dosažení státních cílů. Ze všeho zde vylíčeného nemůžeme neviděti také celé té vážnosti nebezpečí, které se vznáší nad světem a jež snad bude míti pro budoucí naše pokolení ještě hroznější následky než měla světová válka, skončená r. 1918.

II. Tři základní směry japonského výboje.

Japonský imperialismus je velkou měrou útočný, všestranně vyzbrojený a připravený k boji proti celému světu a je z nejvýznamnějších, ne-li vůbec hlavním činitelem soudobé mezinárodní situace. Beznadějnými snílky jsou ti politikové, kteří hodlají a pokoušejí se usměrňovati a tlumiti jeho položivelnou sílu obyčejným diplomatickým vyjednáváním a slovíčkářstvím, smlouvami a závazky. Nejlepším důkazem toho je odchod Japonska ze Společnosti národů, když navzdory všem smlouvám se zmocnila Mandžurie, a její odmítnutí zúčastniti se letošní Londýnské konference o omezení námořního zbrojení, kdy nastalo nové období pohlcování Severní Číny a organisace ústředního jádra budoucí „Veliké asijské říše".

Politický a hospodářský výboj japonského imperialismu, těsně se splétajíce, prostupujíce a vzájemně doplňujíce, rozvíjejí se třemi směry: jižním, západním a severním.

Tuto část své práce věnovali jsme hlavně rozboru právě onoho posledního směru, vedoucího ke hranicím Sovětského svazu. Avšak všecky tři tyto směry jsou tak spiaty jednotným a hlavním cílem, že jsme nuceni aspoň povšechnými rysy osvětliti ráz a dosažené již výsledky ve dvou prvních směrech. Nejpřirozenějším pro japonský výboj je právě směr jižní, na ostrovy s toutéž přírodou a podnebím, jenže mnohem bohatšími jak potravinami, tak nerosty. Především také tam výboj zamířil, zmocniv se ostrovů Formosy, Riu-Kio a obdržev mandát na německé Karolinské a Marianské ostrovy, jež dnes tvoří nejpředněji vysunutou opev-

něnou námořní základnu proti Spojeným státům. Další pronikání směrem k Filipinám a Australii hrozilo srážkou se dvěma nejmocnějšími námořními velmocemi. na níž Japonsko nebylo dosud připraveno. Na pomoc politice přispěchala tu ekonomika. Filipiny byly za krátký čas své nezávislosti zaplaveny japonskými obchodníky, průmyslníky a zemědělci, kteří, využívajíce dočasné změny poměru ke Spojeným státům, opředli všecko obyvatelstvo sítí drobných finančních závazků, připravujíce tak již skutečný hospodářský výboj. Známý francouzský novinář a znalec Dálného východu Marc Chadourne ve své právě vyšlé knize „Extrème Orient" doklady dosvědčuje, že hospodářskou válku ve vodách Tichého a Indického Oceánu Evropané přítomnou dobou nadobro prohráli. Všecky trhy jsou zaplaveny japonskými výrobky. Japonský vývoz za léta 1934—1935 stoupl rázem o 30 proc., za pět roků se vývoz umělého hedvábí zdevateronásobil. Podle svědectví ředitele největší historické anglické firmy v Singapoore „Mansfeld export-import" nemohou tu pomoci žádná opatření anglické vlády, záležející ve vystupňovaném clu a „kvotách" na japonské výrobky, leda že úplně dorazí místní anglické firmy. Místní stísněnost vede jen k dobývání nových trhů. Opatření presidenta Roosevelta, čelící k omezení dovozu japonských výrobků, měla pouze ten účinek, že japonský vývoz do latinské Ameriky vzrostl za 2 roky o 176 proc. a na Tahiti o 1000 proc., zatím co americký, například, na Filipinách klesl o 81 proc.

Tento neuvěřitelný úspěch japonského dumpingu nezávisí jenom na nadměrné láci pracujících rukou, ale má i jiné příčiny. Zvláštní pozornosti zasluhují metody a organisace hospodářského výboje, kontrolovaného a podporovaného vládou. K tomu účelu byly zřízeny četné školy, vychovávající desetitisíce obchodních zástupců, založeny všemožné ústavy výzkumné a pokusné stanice, sorganisovány plovoucí obchody se vzorky zboží všemožných druhů, pronikající do celého světa. Úspěch hospodářského dumpingu připravil již také budoucí dějiště politické a vojenské interven-

ce. S japonskými zástupci a výrobky razí si cestu i japonské myšlenky... „Pryč s bělochy, ať žije svaz asijských národů," toť základní heslo celého mladého pokolení žlutého plemene.

Západním směrem zakousl se přítomnou dobou japonský imperialismus do Číny, jako do největšího sousta. Bez ovládnutí této země s jejími zdroji je „Veliká japonská říše" vůbec neuskutečnitelným snem.

A zdroje Číny jsou opravdu nevyčerpatelné. Na jejím ohromném území je nesmírný nadbytek všeho toho, co chybí Japonsku. Čína už dnes spotřebuje 25 proc. japonského vývozu a dováží do mikadovy říše uhlí, železo, bavlnu, přízi, vlnu i nejdůležitější potraviny. V rukou japonského kapitálu je soustředěno na 40 proc. celého textilního průmyslu čínského, nejlepší doly na železnou rudu v provinciích Anhaji a Šandunu náležejí japonským kapitalistům. Největší kovoprůmyslové podniky a uhelné doly blíže Hankau (společnost „Chan-E-Pan") jsou rovněž v rukou Japonců. Je pochopitelné, jaký význam má Čína pro Japonsko za daných poměrů. Ovládnutí Číny, ne pouhé využití, rozvíjí se soustavně a počalo se již první japonsko-čínskou válkou.

Světová válka usnadnila Japonsku pronikání do Číny. Využivši nutnosti zmocniti se německého přístavu Cindao, ovládlo Japonsko celou šandunskou provincii, bohatou uhelnými ložisky. Zabravši ji, otevřelo si dveře do samé Číny. Roku 1915 využívajíc svého postavení, zaslalo Japonsko Číně známé ultimatum s 21 článkem, které odhaluje pravou podstatu japonského výboje. Vyhovění tomuto ultimatu rovnalo se konci svrchovanosti Číny. Z velmocí pokusily se protestovati jen Spojené státy.

V letech 1921—1922, kdy Spojené státy byly na vrcholu své moci, utrpělo Japonsko na Washingtonské konferenci velkou diplomatickou porážku. Na naléhání vlády Spojených států byl zrušen anglo-japonský spolek. Japonsko se muselo vzdáti práv na zvláštní zájmy v Číně, zavázalo se odvolati své vojsko ze Šandunu,

nebudovati opevnění ve vodách Tichého oceánu a souhlasiti s omezením námořního zbrojení.

Katastrofální zemětřesení r. 1923, průmyslová krise, jež se dostavila, když ustaly objednávky válčivších států, a konečně bankovní panika r. 1927, provázená četnými krachy, to všecko zabrzdilo na několik let japonský útok.

Obnovil se zase r. 1931 ve chvíli mezinárodní situace pro Japonsko výjimečně příznivé. Od té doby dokázalo Japonsko za 3½ roku téměř bezbolestně odtrhnouti od Číny území, měřící 1,200.000 km² (t. j. dvojnásobně větší, než je státní území japonské), čítající 30,000.000 obyvatelů a co do přírodního bohatství patřící k nejvýznamnějším zemím na světě. Zabravši toto ohromné území a utvořivši zdánlivě nezávislý stát Manču-Kuo, stanulo Japonsko pevnou nohou na asijské pevnině. Od té chvíle i po stránce vojenské získalo pevnou základnu pro uskutečňování svých dalších plánů. Od nynějška je jeho válečný průmysl zabezpečen, i kdyby jeho mořské cesty v Tichém oceáně byly zataraseny spojeným nepřátelským loďstvem anglo-americkým, ježto Japonské moře se mění ve vnitřní, strategicky úplně zabezpečené proti nepřátelským vpádům. Dokončivši co nejrychleji organisaci Manču-Kuo, chápe se dnes Japonsko podobnými metodami organisace Severní Číny.

Vyhlášení nezávislosti tří severních provincií a vnitřní Mongolie za podpory a záštity japonské vlády, dohoda s nankinskou vládou o utvoření společné fronty ve znamení boje proti komunismu — to oboje znamená v podstatě utvoření základního jádra budoucí Asijské Říše.

To potvrzují i změny ve složení nankinské vlády, vykonané koncem r. 1935. Nejodpovědnější úřady vzali do rukou vyhranění Japonofilové. Nový ministr zahraničních věcí Čžan-Tsu-In a ministr vnitra Czjan-Czo-Lin nabyli vzdělání ve vojenské koleji v Tokiu. Sám náčelník vlády a skutečný diktator zcela nedvojsmyslně se přimkl k japonskému pan-asijskému programu. Není pochybnosti, že pojaponštění Číny půjde

teď co nejrychlejším krokem, přes všecko nepřátelské smýšlení lidových mass, a to týmiž násilnými a donucovacími metodami, jež jsou vytýčeny ve svrchu citované brožuře, vydané před několika měsíci japonským ministerstvem vojenství. Všecky tyto události mimořádně důležitého významu se rozvíjejí za mlčelivého a trpného přihlížení evropských velmocí a Spojených států, jejichž životní zájmy tak cynicky a hrubě porušuje Říše vycházejícího slunce. Japonsko s netajenou škodolibostí mluví nejen o jejich bezmocnosti protiviti se vítěznému tažení, ale polopohrdavě předpovídá konečnou záhubu celé západní kultury. Dosud je vzrušuje a znepokojuje pouze jediný nejbližší soused na severu — Rusko. „Dokud tento podmořský útes nebude vyhozen do povětří," praví ve svém výkladu zesnulý baron Tanaki, „naše loď nebude moci plnou parou vpřed." Téhož mínění jsou úplně i soudobí japonští vojevůdcové a státníci; velká část brožury japonského ministerstva vojenství, kterou budeme ještě mnohokráte citovati, je věnována poměru k SSSR a přípravě veřejného mínění na nastávající rozhodný zápas na severu, snad již docela blízký, neboť autor nazývá léta 1935 a 1936 lety „zvláštní krise".

Abychom prozkoumali nastalou situaci a ocenili přípravy i naděje nastávajícího branného zápasu, podle našeho pevného přesvědčení téměř nevyhnutelného, přecházíme k SSSR a Japonsku na Dálném východě.

III. Politické a hospodářské styky SSSR s Japonskem.

Především se musíme zabývati hlavní otázkou, jsou-li opravdu vážné rozpory mezi skutečnými zájmy Ruska a Japonska na Dálném východě. Jak v ruském, tak zahraničním tisku vyslovují se zhusta názory, že takových rozporů není, že japonský výboj na sever vyvěrá z ryze politických příčin, maje za účel ochrániti Japonsko od jedu komunistické propagandy, a je odpovědí na zesílené tempo nebezpečného vzrůstu branné moci Sovětského svazu.

Stoupenci a autoři tohoto názoru posilují jej těmito úvahami: japonský výboj na sever se příčí samému fysickému složení japonského jižního národa. Japonsko výborně chápe, že je nad jeho síly kolonisovati takové rozsáhlé, pusté a divoké území s drsným podnebím, jako je ruský Dálný východ, že získání tohoto kraje nejenom nezaručuje opravdových výhod, ale dolehne zvláště první léta jako těžké břímě na japonský státní rozpočet, beztoho již přetížený. Tyto úvahy zdají se nám však úplně pochybnými. Japonský výboj má především ráz nikoli kolonisační, nýbrž výhradně vykořisťovatelský. Kdo jim může zabrániti, aby stejným způsobem nevykořistili i bohatství Dálného východu za pomoci laciných pracujících rukou čínských a korejských dělníků, kteří jsou proti Japoncům mimořádně vytrvalí, otužilí a schopní kolonisátoři. Využívajíc tohoto systému vytlačování místního obyvatelstva a přisvojování si krajů již kultivovaných pro svůj národ, může Japonsko rychle osídliti a vykořistiti i ruský Dálný východ. Pro správní úředníky a technické pracovníky bude drsnost podnebí snadno zdolána vhodnou úpravou existenčních a životních podmínek. Přírodní bohatství Dálného východu je tak ohromné, že vzbuzuje úžas všech učenců a badatelů, kteří se zabývají jeho výzkumem.

Pro charakteristiku tohoto kraje uvedeme několik číselných údajů, čerpaných ze sovětské „Sibiřské en-

cyklopedie". Jeho obrovská plocha měří téměř 3 mil. km^2 (2,976.902). Obyvatelstva je celkem jen 2,405.453 duší, t. j. průměrná hustota obydlenosti činí méně než 1, největší pak 2.4 na 1 km^2. Podnebí je drsné i v jižní části. Ve Vladivostoku například činí průměrná teplota v zimě minus 13°, v červenci plus 19°. Vegetační období trvá 4-6½ měsíce. V jedné části, dosud nikterak zevrubně probadané, bylo zaznamenáno 48 uhelných okrsků se zásobami více než 3 miliardy tun, železa 410 nalezišť, v osmi známých 9 mil. tun, zlata více nežli 6 mil. kilogramů, stříbra jen v Něrčinském a Těťuchinském okrese 8.5 mil. tun. Dále ohromná ložiska mědi (66 nalezišť), naftové prameny, na řece Zeje a na Kamčatce je platiny mnohem více než na Urale. Těžba volframu (má světový význam), antimonu, niklu, kobaltu a četných jiných kovů a nerostů. Lesní hospodářství zaujímá plochu 90 mil. hektarů a skýtalo k r. 1930 pro vnitřní spotřebu 3,453.000 kubických metrů a do Japonska bylo vyváženo 807.500 kubických metrů. Do téhož roku čítal průmysl na Dálném východě 662 rybí podniky, 366 zlatokutacích, 11 uhelných, 5 rudných a 193 tovární a závodní. Zemědělství se poslední dobou vyvíjí rychlým tempem. Okolnost, že přes drsnost podnebí není za horkého léta trvalého sucha, umožňuje ve vladivostockém kraji sklizeň znamenité úrody rýže, bobů, čumizy (druh prosa) a pěstování různých technických rostlin. V krajině kolem Jakutska (t. j. blíže točny, kde bývá mráz až 73°) se pěstuje pšenice a dozrávají tam melouny. Již z tohoto letmého přehledu poznáváme, jaký drahocenný poklad znamená kraj Dálného východu pro Japonsko, tak chudé svými hospodářskými zdroji, ale s ohromným, závratně se vyvíjejícím průmyslem.

S hlediska vojenského dobytí Dálného východu, zvláště jeho Přímořské oblasti s Vladivostokem a ústím řeky Amuru, znamenalo by na souši téměř nezranitelnost posice Japonska s polovasalskou Čínou, a na severu by úplně uzavřelo každý přístup k vnitřnímu Japonskému moři Tatarskou úžinou se strany Aleutských ostrovů. Nebezpečí, určitou měrou oprávněné,

že Spojené státy severoamerické opevní tyto ostrovy jako letecké a námořní základny, velice znepokojuje japonské generální štáby (námořní i pozemní). Proto vláda nad Přímořskou oblastí nabývá významu tím většího. Konečně po stránce politické zničení Ruska na Východě úplně by zabezpečilo utvoření Veliké Japonské říše na pevnině a umožnilo by soustřediti všecky japonské síly k rozhodujícímu boji s Anglií a Spojenými státy ve vodách Tichého oceánu.

Pro výbojný japonský imperialismus s jeho určitě vyhraněným pan-asijským programem je tudíž válka s SSSR nejpřednějším, nadmíru důležitým mezidobím, a jak níže uvidíme, sorganisovaným a již úplně připraveným.

Všecky zde uvedené vývody se úplně potvrzují také rázem styků mezi SSSR a Japonskem za posledních 15 let. V období od Portsmouthského míru r. 1905 až do revoluce se tak zlepšil poměr mezi Ruskem že všecky sibiřské armádní sbory mohly býti dopraveny na západní frontu bez obavy, že dojde k nějakému nepřátelskému činu se strany „Říše vycházejícího slunce". Dálný východ se ukázal úplně obnaženým. Brestský mír prokázal celou hloubku rozpadu a rozkladu ruské armády a občanská válka, vypuknuvší na všech okrajinách ohromné říše, skýtala japonským státníkům mnoho důvodů k domněnce o možnosti úplného jejího rozpadu.

Proto za období spojenecké intervence v letech 1918—1919 v Sibiři Japonci mezi jinými zaujímali zvláštní postavení, vyvíjejíce nejsilnější politickou činnost, aby se pevně usadili na Dálném východě, jejž vyklidili teprve po důrazném zakročení Spojených států o 2 roky později než ostatní velmoci, když byli dříve odzbrojili a po stránce vojenské úplně znehodnotili pevnost Vladivostok. Japonsko, oslabené zemětřesením z r. 1923, sjednává konec konců v Dajrenu r. 1924 se sovětskou vládou Pekinskou smlouvu, podle níž se upravuje poměr mezi severní a jižní Mandžurií, používání Východo-čínské železnice, Japonsku se dostává koncesí v severní části ostrova Sachalinu za

zvláště výhodných podmínek, rybolovných koncesí, lesních atd.

V letech 1923—1928, kdy Japonsko bylo cele zaměstnáno svou vnitřní krisí, jež vedla ke známému runu na banky r. 1927, nevedla japonská vláda výbojné zahraniční politiky. Leč jinak ani ta léta nebyla obdobím pokojného soužití. Japonská vláda ostře se ozývala na každý krok sovětské vlády, opevňující své posice na Dálném východě.

R. 1929 Japonsko přechází již podstatně k aktivnímu výboji. Jeho dosazenec a chráněnec, tehdejší mandžurský diktátor Čang-So-Lin přeskupuje své vojsko v květnu z Mukdenu do Charbinu, zmocňuje se stanic a říčního loďstva, zatýká sovětské úředníky, vypovídá ruského ředitele dráhy a konečně vykonává prohlídku v úřadovnách sovětského konsulátu.

Tentokrát už nebylo možno vyhnouti se roztržce, která se skončila porážkou a zničením oddílů Čang-So-Linových vojskem rudé armády v červenci téhož roku za velení tehdejšího vrchního sovětského velitele na Dálném východě, známého Blüchera.

Tyto události názorně dokázaly, že není možno vyhnouti se v budoucnosti japonskému útoku ani za velké hmotné oběti a částečným zřeknutím se a omezením svých svrchovaných státních práv. A od toho dne sovětská vláda zahajuje své přípravy k válce s Japonskem, blížící se a neodvratné snad již v nejbližší budoucnosti.

Každý další uplynulý rok to úplně potvrzuje. Počínaje 18. zářím 1931, kdy poručík Kovomata s šesti vojáky uslyšel při obchůzce výbuch na železnici severně od Mukdenu, předem uchystaný japonskými agenty, události světodějné na Dálném východě blíží se závratně rychle. Již za 23 minuty po provokačním výbuchu po celé délce trati 750 km dlouhé od Čančunu do Port-Arturu zahajují japonské vojenské oddíly postup. Za sedm dní měli Mandžurii ve svých rukou. Za rok jako houba vyrůstá nový „stát" Manču-Kuo, který již příštího roku 1933 připojuje k sobě „příbuzenskou" provincii vnitřní Mongolie Džehol a

prohlašuje své nároky na ostatní dvě provincie Čachar a Sejujan.

SSSR téměř se nepokoušeje brániti, ustupuje na celé frontě. Mlčky, přestávaje na pouhých papírových protestech, smiřuje se s pobuřujícím záborem svého majetku na Východo-čínské dráze a říční flotily na veletoku Sungari.

Ke zjevné a úplné roztržce, kterou Japonci téměř vydupávají, nedošlo ještě jen proto, že na Východočínské dráze má své zájmy značnou měrou i zahraniční kapitál. Sovětská vláda ji prodala Japonsku-Manču-Kuo za částku, nepatrnou proti nákladu na vybudování jí a proti její výnosnosti.

Kromě ohromných hmotných obětí, kromě ještě ohromnějšího pádu mocenské vážnosti Ruska v Asii měly vynucený odchod ze Severní Mandžurie a prodej Východo-čínské dráhy velmi důležitý strategický význam. Obrana od stanice Karymské Zabajkalské dráhy k pobřeží Tichého oceánu nabyla ještě větší obtížnosti, ba téměř beznadějnosti, protože její spojení s ústřední Sibiřskou Magistrálou se od nynějška může udržovati jen po jednokolejné Amurské dráze, po stránce technické velice slabé. Cesta do Vladivostoku po této oklikové dráze prodlužuje se o 600 km.

Nastala taková situace, která vojenským odborníkům a politikům jak ruským, tak cizím, zabývajícím se otázkou Dálného východu v celém jejím rozsahu, poskytla důvod k úsudku, že celé území od Bajkalu aneb aspoň od Čity do Vladivostoku je pro ruský stát na dlouhá léta, ne-li navždy ztraceno. Zdálo by se, že tato ústupnost sovětské vlády, hraničící téměř s uznáváním své vlastní neschopnosti válečné obrany na tomto vzdáleném bojišti, povede konec konců k nějaké smírné dohodě.

Leč všecky výpočty sovětských politiků, čelící k zachování míru na Východě děj se co děj a stůj co stůj, aby si pojistili volnost jednání na evropské frontě, se zhroutily. Mnohokráte podávané návrhy na sjednání smlouvy o neútočení byly vytrvale odmítány a pohraniční srážky opakovaly se stále častěji. V tom

směru je také příznačný obsah poslední brožury japonského ministerstva vojenství: „Pakt o neútočení," praví se v ní, „neměl by smyslu bez odvolání sovětského vojska z Dálného východu a bez řešení neupravených otázek. Mezi takovými otázkami shledáváme: banditismus v Mandžurii, podněcovaný z SSSR, posovětštění Vnější Mongolie, Siň-Czjanu a střední Číny, jakož i četné jiné otázky hospodářské povahy." Jako všeobecný vývod z toho dokazují autoři nutnost zesíliti japonské zbrojení a rozmnožiti japonskou armádu v Mandžurii, berouce zření k tomu, že sovětsko-japonský poměr se v budoucnosti ještě více zaplete.

Je to vývod opravdu významný. Nejvlivnější japonské ministerstvo téměř vylučuje pokojné soužití s SSSR a hromadí četné důkazy takového rázu, z nichž každý může býti důvodem k vypovězení války, až to bude nejvýhodnější. Nelze ani pochybovati o tom, že i kdyby SSSR svolil k odvolání své zvláštní armády z Dálného východy, nepřestal by japonský výboj na sever. Vidíme tudíž, že z rozboru povahy styků mezi SSSR. a Japonskem vyplývá, že není žádné naděje na zachování míru. Každý uplynulý den přináší nám nové důkazy pro tento vývod. Zatím co píšeme tyto řádky, přináší telegraf zprávu o rozhodnutí štábu kvantunské armády posunouti svou armádu a vojsko Manču-Kuo ke hranicím Vnější Mongolii, jsoucí v nejužším svazku a pod záštitou SSSR, to je už věc tak povážlivě hrozivého rázu, že další ústupky by znamenaly, že Rusko se zříká svého území na Dálném východě, prostírajícího se na východ od Bajkalského jezera.

Beznadějnost situace uvědomila si konečně i sovětská vláda, která za poslední tři roky, doháněejíc promeškaný čas, podniká četná důležitá opatření pro zesílení obrany Dálného východu. Obě strany, ničeho již neskrývajíce, konají horečné a usilovné přípravy k obrovské válce. Nyní přikročme k přehledu charakteristických zvláštností válečných příprav obou táborů.

IV. Přípravy Japonska a SSSR k válce.

a) Síla japonské armády na pevnině a vybavení bojiště v Mančžu-Kuo.

V první části jsme již načrtli celkový obraz stavu japonské branné moci. Po vypovězení války zesílí mobilisací svou armádu na 1,200.000 mužů, majíc nad to v záloze na doplňování neméně než 5—6 milionů vojensky vycvičených záložníků. Tato armáda může býti ohromnými transporty válečného a obchodního loďstva za několik dní přepravena na pevninu a po znamenité síti Korejských jižních a Severomandžurských drah vržena k hranicím SSSR.

Před zahájením výbojného postupu mělo Japonsko r. 1930 na pevnině jen 2 divise: jednu v Koreji a jednu v jižní Mandžurii. Podle toho, jak se rozvíjel postup směrem k Číně, byla tato branná moc značně zesilována a pro vedení jí zřízen štáb t. zv. kvantunské armády, který je velemocným a výhradně útočným pánem celé situace na pevnině. Podle zpráv zahraničního a sovětského tisku byla koncem r. 1935 téměř polovina celé stálé armády přepravena na pevninu, při čemž 4 divise jsou již rozloženy v severní Mandžurii, 1 v Koreji u severních hranic s SSSR a 2 zajišťují další výboj v Číně. Za pouhé čtyři roky změnila se Mandžurie v opevněné a znamenitě všestranně sorganisované nástupiště pro rozvíjení armád. Zvláštní pozornost věnována stavbě železnic a automobilových silnic, strategického významu. Nejhlavnější z nich (schema č. 1) byly již dokončeny a dokončují se tyto: 1. Girin-Horej, spojující soustavu korejských železnic s jihu se severo-mandžurskými drahami. Z Girinu běží tato dráha na jih, vede Čančunem a Hojlunem na Mukden, a na sever přes nedávno dostavěnou dráhu Lafa-Charbin. Význam této železnice je velký, ježto umožňuje nyní denní dopravu

vojska, dováženého přímo do severních korejských přístavů, zkracujíc cestu o sta kilometrů, čímž se získává čas; 2. nedávno byla dostavěna trať Kešan-Bejančžen-Lunčžen-Sachaljan, mající rovněž mimořádný strategický význam a umožňující uraziti celou cestu od severokorejských přístavů ke břehům Amuru za 40 hodin. Tato dráha tudíž spojuje hlavní vykládací japonské základny s nejsevernějšími částmi Mandžurie a otvírá vchod k Amuru naproti sovětskému městu Blagověščensku; 3. stejný význam pro Přímořskou oblast má železnice Tumyn-Mododzjan, dovolujíc konati válečné operace zároveň i tímto směrem proti opevněnému území Vladivostok-Pograničnaja-jezero Chanka; 4. ze 70% je již dostavěna strategická trať, vedoucí k Vnější Mongolii: Čančun—Bodune—Taoan—Vanjemja—Solun—Aršan. Tato trať má vyústiti do stanice Chajlaru na Východočínské dráze. Z popisu celé té železniční sítě vidíme, že její účel je hlavně strategický. Všecky vedou ke hranicím SSSR, nejdůležitějšími operačními směry. Stejně usilovným tempem pokračuje stavba automobilových silnic. Za leta 1932—35 bylo v Mandžurii vystavěno 12.000 km cest a automobilových silnic.

Většina těchto silnic je souběžná s železnicemi, ale některé z nich mají i úplně samostatný důležitý význam. Takovými cestami jsou: 1. silnice Charbin-Saňsin—Fugdjan—Tunczjan, dlouhá 632 km a běžící podél řeky Sungari až k jejímu soutoku s Amurem; 2. silnice Chunčun—Chulin, dlouhá 700 km, běží podél hranic Přímořské oblasti od Koreje a končí se u jezera Chanky, 3. v západní Mandžurii byla hlavním operačním směrem vystavěna silnice o délce 760 km od Čančunu přes Taonan—Solun—Aršan až ke hranicím Vnější Mongolie.

Nejúsilovnějším tempem pokračuje také stavba letišť. Podle novinářských zpráv, naprosto ne úplných, bylo za okupačního období vybudováno 150 úplně zařízených letišť s hlavními leteckými základnami v Charbinu, Mukdenu, Čančunu, Dajrenu a Cicikaru. Nejmohutnější základna je v Charbinu pro ne-

méně než 250—300 letadel. Všecka velká města jsou spojena vzdušnými tratěmi. Po celé zemi jsou roztroušeny majáky, malé i velké dílny a na 100 radiových stanic.

Schema čís. 1:

Japonské nástupiště v Mančžu-Kuo.

Podél celé hranice s SSSR bylo nastavěno mnoho nemocnic a kasárenských budov, jež umožňují ubytování značného počtu vojska.

Plným proudem kypí práce v arsenálech, dílnách pro montáž tanků, obrněných automobilů atp.

Pozornost je věnována zařízení místního chemického průmyslu. V severní Koreji a Dajrenském kraji byly již uvedeny v chod mohutné chemické kombináty. Do posledních dní konají se v největším rozsahu opevňovací práce, mající za účel zříditi opevněná pásma všemi nejdůležitějšími operačními směry. Taková pásma byla již vybudována na Chinganském hřebenu v prostoru Mergen—Lučžen naproti Blagověščensku, v obvodu dolního toku řeky Sungari a na řece Mudadzjanu. Také v hlavním městě se konají horlivé přípravy k dlouhé a napiaté válce nejenom na souši, ale i na moři. Již r. 1934 rada pro obranu státu rozhodla, aby bylo nahromaděno zásob pro válečný průmysl a tekutého paliva tolik, aby vystačily na šest let. K začátku r. 1936 byl tento program téměř úplně uskutečněn. Kromě nahromadění zásob pracuje nyní japonský válečný průmysl horlivě o posílení technických zbraní operujících armád. Zvláštní pozornost se věnuje výrobě tanků, letadel a děl.

b) Politické přípravy v Asii a v Evropě.

Takové jsou válečné přípravy Japonská, načrtnuté pouze v úzkém rámci poměru k SSSR. Pohlcení Severní Číny a Vnitřní Mongolie, téměř již dokončené, ještě více politicky i strategicky posiluje posici Japonska v zápase s SSSR. Bez těchto úspěchů sotva by se asi odhodlalo k válce i za nynějších podmínek. Nesmí se zapomínati, že Čína byla historickým odpůrcem Japonska. Čínské obyvatelstvo všech vrstev je podnes Japonsku nepřátelské. Dohoda nankinské vlády vzbudila bouřlivý protest mezi inteligencí a zvláště mezi studentstvem. V Kantonu a jižní části Číny vře to stále více proti japonofilskému Nankinu, a za určitých okolností může se změniti tento protest i v úplnou roztržku. Proto se nyní japonská vláda snaží pokud možno smírnými cestami a na základě dobrovolné dohody upevniti svůj svazek s nankinskou vládou, zaručujíc jí podporu při utu-

žení její posice nejen v severní části, ale postupně v celé Číně. Ponechati si v týle a v bocích tuto část Číny bez náležitého zabezpečení svého postavení, bylo by v případě války s SSSR velmi nebezpečné. Šanghajská zkušenost, kdy jediná kantonská divise tak dlouho a úporně se držela proti japonské přesile, je dosud příliš svěží a ustavičně připomíná, že potenciální síla i nesorganisované Číny je veliká.

Stejně pečlivě připravilo Japonsko svůj útok i ve Vnitřní Mongolii. Na všemongolské konferenci, konané v prosinci r. 1935 ve městě Bejlinmjao v provincii Sejujanu, bylo na návrh mongolského knížete De-Vana (dosazence Japonska) jednomyslně usneseno vyhlásiti nezávislost a nejužší politicko-vojenskou součinnost s Japonskem a Manču-Kuo. Po stránce vojenské je území Vnitřní Mongolie důležité, poněvadž právě jím vedly všecky cesty, spojující Sovětské Rusko s Čínou. Po obsazení Kalganu bylo toto spojení již porušeno a nyní je znesnadněno ještě více, ba prakticky téměř nemožno.

Naše líčení by nebylo úplné, kdybychom se nezmínili ještě o jednom činu nesmírné důležitosti, jenž působil tak vzrušujícím dojmem v Evropě a rovněž se týká příprav k válce s SSSR.

Míníme tajnou vojenskou smlouvu mezi Japonskem a Německem, ujednanou 4. ledna t. r. Obě vlády úředně ovšem vyvracejí tyto zprávy. Avšak četná fakta a zvláště skutečné politické činy obou států potvrzují značnou měrou existenci zvláštní dohody mezi oběma vládami, týkající se společného, souladného postupu, kdyby došlo k válečným zápletkám na Východě a v Evropě. Takovou vzájemnost nynějších politických úkolů shledávali jsme nepřímo ve výňatcích z brožury japonského min. vojenství z r. 1935 svrchu citovaných a ještě více v jednání německých politiků, nedvojsmyslně připravujících Evropu na nevyhnutelný výboj Německa směrem k SSSR. Tak vidíme, že Japonsko nejen vojensky, ale i politicky připravilo své válečné tažení proti SSSR, postavivši jej před problém vynucené války na dvou

frontách, oddělených od sebe prostorem delším než 10.000 km.

c) Branná moc SSSR.

V první části nastínili jsme stručně brannou moc a zdroje, jaké má k použití Japonsko. Pokud jde o SSSR, přestaneme na vylíčení těch, jež mají význam pro charakteristiku soudobého stavu obrany Dálného východu, protože obírati se všemi nutnými zdroji a pomůckami tak ohromného státu, jako je SSSR, mnohonásobně převyšujícími japonské, zavedlo by nás příliš daleko. Upoutali jsme pozornost čtenářů dosud jenom k celkovému obrazu stavu branné moci celého Sovětského svazu. Ať se jakkoli skepticky díváme na revoluční tvořivost nynějšího Ruska, nemůžeme na poli zdokonalení obranné schopnosti státu neviděti některých velmi cenných vymožeností. První pětiletka, jež měla zření hlavně k potřebám válečného průmyslu, postavila jej pevně na nohy a udělala úplně nezávislým na zahraničí. Zvláště velkých úspěchů bylo dosaženo v nejdůležitějších odvětvích — automobilovém, leteckém a chemickém.

Výsledek je ten, že přítomnou dobou co do mohutnosti vojenského letectva stojí SSSR na druhém místě hned po Francii. Ještě zjevnějších úspěchů docílilo civilní letectví, stojící na 3. místě na světě po Spojených státech a Francii. Síť jeho vzdušných tratí měřila do r. 1935 43.000 km. Podle údajů z r. 1933 bylo v SSSR 47 továren na výrobu leteckých motorů a letadel s 200.000 dělníků. Podobným tempem se rozvíjí také automobilový průmysl. Jaký vliv měl na armádu, o tom lze se nejlépe přesvědčiti z této skutečnosti: teprve před šesti lety na vojenském cvičišti v Moskvě pozorovali vojenští odborníci manévrování 2—3 desítek tanků, jako prvních, dodaných domácí výrobou armádě, kdežto loni v týž jediný den byla na celém území SSSR uspořádána přehlídka tanků a obrněných vozidel, které se zúčastnilo 2730 strojů.

Vojensko-chemický průmysl byl sorganisován a zařízen německými odborníky a inženýry za období rozkvětu Rappalské smlouvy, je značně silnější než totéž odvětví ve Francii a Anglii a zůstává snad jen za německým.

Zvláštní a po stránce vojenské nadmíru důležitou předností chemického průmyslu je okolnost, že nejhlavnější jeho části byly přeloženy ze středního Ruska na Ural a do Sibiře a jsou naprosto nezranitelné proti vzdušným útokům kteréhokoli odpůrce.

Výjimečnou péči věnovala sovětská vláda po celou dobu svého trvání organisaci t. zv. rudé armády, jež se před našimi zraky z vůle osudu mění v armádu národní.

Občanská válka a zvláště neúspěšný konec války s Polskem r. 1920, jakož i rychlé potlačení bolševismu v evropských státech jasně poučily komunistické vůdce, že světová revoluce, hlavní to úkol komunismu, je možná jen tehdy, bude-li tu výborná a v každém směru pečlivě vybavená armáda. A tato armáda byla vytvořena za ohromného přepětí všech sil a zdrojů, s ohromnými obětmi ostatního obyvatelstva, hlavně prací vojenských odborníků staré ruské armády. Oni to byli, kteří jí vtiskli tu organisační, technickou a hierarchickou souladnost, které nutně potřebuje každá armáda, určená nejen pro uskutečnění stranických revolučních úkolů, ale také pro ochranu nejvyšších státních zájmů.

Zahraniční odborníci dnes téměř jednomyslně pokládají sovětskou armádu za nejsilnější v celém světě. Podáváme zde stručný charakteristický náčrt této branné moci, svědčící o její mohutnosti (čerpána z vojenské ročenky Společnosti národů a německých vojenských zpravodajských pramenů na r. 1934).

Podle těchto údajů páčí se stálá rudá armáda na 560.000 mužů. V této číslici však nejsou zahrnuty organisace a útvary organisované právě tak, jako rudá armáda a vykonávajících zároveň i jiné úkoly. K těmto útvarům dlužno připočísti sbor OGPU, čítající neméně než 70—80.000 mužů, t. zv. ČON (od-

díly pro zvláštní účely), VOCHR (pro vnitřní ochranu), jízdní oddíly, pohraniční atd. Se všemi těmito útvary vzrůstá rudá armáda na úctyhodnou číslici 750.000 mužů. Zostřená situace na Dálném východě a v západní Evropě přiměla sovětskou vládu k tomu, že téměř zdvojnásobila tuto armádu, už beztak ohromnou svojí početností. Podle slov sovětského maršála Tuchačevského, promluvených na sjezdě sovětů počátkem tohoto roku, byl početní stav rudé armády zesílen na 1,300.000 mužů, t. j. dosáhl číslice převyšující čtyřnásobně stálou armádu francouzskou a šesteronásobně japonskou. Tuchačevskij ukazuje i způsob, jak bylo provedeno toto zesílení, o němž promluvíme níže. Celá sovětská armáda se skládá z 21. střeleckého sboru, dělícího se na 71 střeleckou divisi, z 13 jízdních sborů, kromě toho má 8 zvláštních brigád a 1 zvláštní střeleckou brigádu. Ze 71 střelecké divise bylo jich 26 s plným kádrem a 45 t. zv. teritoriálních divisí jen s 10% kádrů. A právě tyto poslední divise byly podle maršála Tuchačevského zesíleny na plnokádrové, čímž bylo dosaženo toho rozmnožení číselného stavu stálé armády, na něž maršál poukázal na sjezdě sovětu.

Palebná síla divisí (dělostřelectvo a kulomety) byla proti světové válce téměř ztrojnásobena. Místo 6 lehkých baterií má každá divise 10 baterií, z nichž 5 je těžkých, a kromě toho má každý střelecký pluk své lehké dělostřelectvo o 2 bateriích a každý prapor svůj dělostřelecký oddíl po 2 dělech. V témže poměru rozmnožilo se také sborové dělostřelectvo: místo 2 těžkých baterií 9, a armádní, jímž se zesilují ty neb ony části fronty.

Co do své síly dělostřelecké a kulometné palby sovětská střelecká divise má značnou převahu nad pěší divisí japonskou. Totéž možno říci také o jezdectvu, které je v každém směru mnohem silnější japonského. Rozmachem sovětského letectva jsme se již zabývali výše. Hned po vypovězení války může SSSR vypraviti na 5.000 letadel, řízených znamenitými piloty, vycvičenými ve 30 leteckých školách. Po-

čínaje r. 1932 byla všecka vojenská letadla nahrazena novými. Zahraniční odborníci zdůrazňují některé velké konstruktivní úspěchy a novoty sovětských vojenských letounů, zvláště bombardovacích. Tyto přednosti se ukázaly také za známých polárních letů sovětských letců. Na pomoc sovětskému letectvu se nesmírně vyvinul letecký sport. Podle zprávy předsedy ústředního sovětu OSOAVIACHIMA ze 4. II. 1936 je v sovětském Rusku v činnosti 146 aeroklubů, v nichž se cvičí v létání tisíce mladých mužů, kteří po ukončení výcviku obdrží čestný titul letce v záloze. Sovětští letci, pěstující seskoky s padákem, mají všecky světové rekordy. Jen za rok 1935 seskočilo s letounů padákem 16.000 osob a s padákových věží 400.000 osob.

Sovětský tisk přinesl kritiku o sovětských manévrech r. 1935, jichž se zúčastnily cizí vojenské delegace, mezi nimi i československá. Tisk píše, že vzdušné vysazení oddílů o 100 mužů, vykonané před očima cizích vojenských hostí, působilo velmi silným dojmem. „Avšak co by řekli“, pokračují sov. listy, „kdyby věděli, že touž dobou v jiném okrese bylo se vzduchu vysazeno do týla předpokládanému nepříteli 2.500 mužů s kulomety a děly?“ Všecka tato fakta uvádíme proto, abychom upozornili na nadmíru aktivní povahu sovětského vojenského letectva. To je okolnost velmi důležitá, protože tento nový a mohutný druh vojska může přispěti rozhodujícími výsledky jen při velké osobní aktivnosti a sebeobětavosti leteckého mužstva.

V přehledu, věnovaném válečnému průmyslu, jsme ukázali, že za poslední tři roky je sovětská armáda rychle opatřována obrněnými automobily a tanky. Do r. 1932 jich bylo asi 350, r. 1936 jsme jich už viděli asi 3.000 různých typů, počínaje nejlehčími, ozbrojenými jen lehkými kulomety, a konče nejmohutnějšími pohyblivými pevnostmi s těžkým dělostřelectvem. Také v konstrukci tanků zahraniční odborní pozorovatelé zdůrazňují některé důležité pokroky. Zejména koncem minulého roku konaly se v SSSR zkoušky s novým

vynálezem — pratypem budoucího létajícího tanku. První pokusy měly zcela uspokojivé výsledky. Tank přeletěl překážku asi 20 m širokou. O posledních manévrách byly v činnosti také lehké, zachycované zvláštním mechanismem letícího letounu, který je vzduchem přenášel do týla odpůrcova. Zcela úměrně se rozvíjely a zdokonalovaly i jiné technické útvary, jako: zákopnické, železniční, pontonové, chemické, vozatajské atd.

Co do početnosti, organisace, výzbroje a technického vybavení možno tudíž dnes počítati sovětskou armádu k nejsilnějším armádám na světě. Doplňuje se podle ustanovení, společného všem evropským armádám, t. j. na základě všeobecné vojenské povinnosti pro muže i ženy. Tyto však se nepovolávají do činné služby. Z vojenské služby jsou vyloučeni pouze t. zv. „lišenci" (osoby bez politických práv). Zálohy vycvičeného mužstva páčí se na 14.000.000. vojínů.

Obyvatelstvo se militarisuje v měřítku mnohem širším než v kterémkoli jiném evropském státě. Podle údajů z r. 1933 bylo v celém SSSR v činnosti 27.070 kroužků, pěstujících vojenské vědy, 15.000 střeleckých, 40.000 pro střelbu do terče, 240 jezdeckých kroužků 1035 ženských kroužků spojovací služby (telefon, telegraf) atd. Poslední leta vzhledem k mezinárodní situaci militarisace pokračuje tempem ještě usilovnějším. Ke všemu vylíčenému nutno dodati, že armáda je znamenitě, přímo šviháckv oblečená, obutá, nasycená a ukázněná a co se týče mužstva i poddůstojnictva dobře vycvičená.

Normální organisace armády byla úplně dovršena reformou r. 1935, obnovivší důstojnické hodnosti od poručíka až do maršála.

Tato reforma se naprosto příčí duchu budování komunismu, má kromě symbolického významu také velmi důležitý význam praktický. Zavádí úplně přesnou, vojenskou hierarchii již navenek, téměř mechanicky, stanoví rozsah povinností a okruh pravomoci každé důstojnické hodnosti, tvoří z důstojnického sboru zvláštní skupinu a zvyšuje její význam jak uvnitř

armády, tak mezi ostatními vrstvami obyvatelstva a společnosti.

Jaký je tento nový důstojnický sbor? Tak jak jsou zahraniční odborníci jednotni v úsudku o organisaci a technické výzbroji sovětské armády, tak se zase jejich mínění a úsudek o hodnotě důstojnického sboru různí. Známý francouzský generál Janin například pokládá za jeho hlavní nedostatek jeho nízkou všeobecnou vzdělanostní úroveň. Má zajisté pro tento úsudek dosti důvodů. Pokles vzdělanostní úrovně na všech středních i vysokých školách Sovětského svazu, tedy i na vojenských, je skutečnost každému dobře známá. Nepřímo ji potvrzuje také rozmluva sovětských vůdců Stalina a Vorošilova s představujícími se prvními vyřazenými poručíky koncem minulého roku. Tito vybraní mládí mužové, mluvíce s nadšením o svých úspěších ve vojenské škole, ukazují velmi skromný rámec svého vzdělání a rozumového vývoje. Pokud jde o mathematiku, ukazuje se například, že si osvojili algebru, geometrii a také základy trigonometrie. Z literatury mají velmi omezené znalosti ruských klasiků a vůbec neznají klasiků cizích; jejich jazykové znalosti záležejí v tom, že dovedou čísti se slovníkem atd.

Jejich vzdělání stojí asi tak na úrovni 5—6 tř. staré střední školy a je mnohem nižší než ve školách vojenských, pro přijetí do nichž se požadovalo maturitní vysvědčení z reálky, klasického gymnasia nebo kadetky.

Soudobé vojenské umění vyžaduje od každého důstojníka širokého všeobecného vzdělání, a taková nízká vzdělanostní úroveň sovětských důstojníků znamená nade vší pochybnost velký nedostatek.

Na posledním sjezdě sovětů počátkem t. r. pravil maršál Tuchačevskij ve své zprávě, že v SSSR je nyní 19 válečných akademií (vysoká škola podle ruské terminologie) a fakult, v nichž se vzdělává 16 tisíc posluchačů. Nemůžeme se ovšem příti o těchto číslicích, ale máme úplný důvod tvrditi, že kontingent těchto posluchačů stojí na téže, ne-li ještě na nižší

vzdělanostní úrovni, jako nedávno vyřazení poručíci Po stránce ryze technického a praktického osvojení si válečnického umění je výcvik řízen, jak se nám zdá, zcela uspokojivě. Celý velitelský sbor je vychován v duchu nejaktivnější útočnosti a projevení co největší iniciativy.

d) Opatření SSSR pro popularisaci války.

Za poslední dva roky vlivem zahraničního nebezpečí, probuzení a rychlého národního uvědomení uvnitř státu, mění se pronikavě také mravní základy výchovy sovětské armády. „Obrana vlasti", „hájení otčiny", „ani pídě půdy", „kulturní a duševní mohutnost ruského národa a jeho vůdcovská úloha v sovětském svazu", toť vesměs vůdčí motivy dnešního sovětského tisku. Názvy: „Rudá armáda" a „rudý velitel", jenž se stal poručíkem, mění se v prostý historický přežitek; armádě se nepřisuzují už revoluční úkoly; nýbrž ryze státní; z nabroušené zbraně komunistické strany mění se před našimi zraky v národní brannou moc celého státu.

Rozsah této práce nedovoluje nám více nebo méně podrobněji se zabývati všemi opatřeními sovětské vlády, majícími za účel posíliti obrannou schopnost nejen armády, ale celé země, jak na Dálném východě, tak na západě. Evropskému veřejnému mínění jsou dobře známa ona období vývoje sovětské vlády na poli zahraničních styků, která se mají vkloubiti do všeobecné soustavy záruky bezpečnosti evropských národů, jako: vstup do Společnosti národů, „Baltický pakt", dohoda s Francií a Československem a přípravy k takové dohodě s Rumunskem atd.

Neméně významná jsou opatření sovětské vlády i ve vývoji vnitřního života státního, učiněná za stejným účelem — příprav k veliké válce. Hlavním charakteristickým rysem všech těchto opatření je snaha sovětské vlády vybudovati si oporu pro příští události nejenom v komunistické straně, ale i ve všech ostatních vrstvách obyvatelstva. Nekonečné řady sjezdů všeho druhu, pořádaných za rok 1935 a trvajících

dodnes, zúčastnili se, jak se zdá, téměř všichni jen trochu aktivní občané sovětského svazu obojího pohlaví a různého věku, počínaje nezletilými mladíky a konče starci nejpokročilejšího věku; zástupců všech oborů pracovních, všech národností a všech republik v SSSR. Sjezdům byl vtištěn demonstrativní ráz nejen přátelských, ale docela intimních styků vlády s poddanými. Obě strany jako by vzájemně se zapřísahaly a zavazovaly podporovati se a pomáhati si, zvláště pak **„zesilovati obranu státu"**. Závazky byly dotvrzovány po každém sjezdu proudem všemožného druhu odměn účastníkům a různými nařízeními, zkrášlujícími šedivoučký život sovětských občanů, počínaje obnovením vánočního stromku, tak pronásledovaného, a konče zrušením nákupu potravin na lístky a zákazem vývozu do ciziny četných druhů výrobků a zboží, o něž má tak ostrou nouzi zchudlé obyvatelstvo. Lze ovšem stěží uvěřiti, že nový kurs, jenž tak horlivě začal kultivovati takové pojmy, jako je „vlast", takové city, jako je „vlastenectví" takové uvědomení, jako je „národní", půl druhé desítky let tak ukrutnicky pronásledované, mohl by změniti národní psychologii. Než přesto je tak příznačný, že nade vší pochybnost má a bude míti velký význam i v případě velké zahraniční války. Vésti ji bez podpory všeho obyvatelstva není vůbec možno. Proto sovětská vláda musí vyjíti vstříc živému a nikdy neumírajícímu tvůrčímu a svobodnému duchu ruského národa.

Tak vidíme, že SSSR stejně jako Japonsko, přesvědčiv se, že dříve nebo později je válečná srážka nevyhnutelná, činí rozsáhlé přípravy, nejen reorganisuje a rozmnožuje svou armádu, ale značnou měrou mění i strukturu své dřívější zahraniční i vnitřní politiky.

e) Zesílení obranné způsobilosti kraje Dálného východu.

Svrchu jsme ukázali na to, že do r. 1929 sovětská vláda nečinila téměř žádných opatření na obranu o-

hromného a nesmírně bohatého Dálného východu, avšak ode dne srážky s vojskem mandžurského diktátora Čan-so-lina pro Východočínskou dráhu, kterážto srážka časově splynula právě s krachem zbolševisování celé Číny a se zahájeným výbojným postupem Japonska, koná SSSR četná energická a účinná opatření pro zesílení obranné schopnosti Dálného východu. Rozvíjejí se nyní úspěšně pěti hlavními směry, a to:

1. posílení hospodářské mohoucnosti kraje a jeho nezávislosti na středoruských krajích;

2. hromadění válečných potřeb a potravinových zásob;

3. zřízení a vybudování nástupišť armády nejdůležitějšími operačními směry;

4. zdokonalení silniční a železniční sítě;

5. organisace samostatné zvláštní armády pro Dálný východ a její zesílení.

První úkol mohl býti za krátké období pětiletky vykonán jen částečně.

Osvobození obyvatelstva od daní na 10 let, zřeknutí se násilné kolektivisace, poměrná volnost obchodu, podpora soukromé hospodářské podnikavosti, zvýšení služného úředníkům, to všecko zesílilo příliv obyvatelstva, leč nikoli takovou měrou, aby to bylo znáti na celkovém rázu ohromného bezlidného území. Obyvatelstvo takových měst, jako jsou Irkutsk, Chabarovsk, Čita a Vladivostok se zdvojnásobilo; vyrostla nová města, jako Komsomolsk se 40.000 obyvatelů, ale osevní plocha se zvětšila nepatrně a sklizně se nedostává ani na ukojení spotřeby místního obyvatelstva, neřku-li armády. Totéž lze říci i o válečném průmyslu. Některá odvětví, jako chemické, jsou již samostatná; rozsáhle byly vybaveny a zařízeny dílny na opravu automobilů a letadel; byly tedy zabezpečeny opravy, ale ne výroba; zbrojnice poskytují výzbroj, ale ne hotové zbraně. Sovětská vojenská správa má k tomu zření zcela nepochybně, neboť učinila opatření pro vybudování hlavních ohromných zásobovacích základen v Irkutsku, Chabarovsku a Vladi-

vostoku již přede 2 lety. Zahraniční pozorovatelé potvrzují za tohoto období nejčilejší železniční ruch, kdy vlaky s nákladem válečného materiálu všeho druhu jezdily po Sibiřské a Zabajkalské dráze. Podle ujištění maršála Tuchačevského na posledním sjezdě sovětů je dnes armáda na Dálném východě co do vojenského zásobování a doplňování vším potřebným úplně samostatná a může operovati zcela nezávisle na středoruských zásobovacích pramenech.

Toto prohlášení se nám zdá přes míru optimistickým. Není pochyby, že sovětské vládě a vojenskému velitelství se podařilo téměř nadlidským úsilím jak na poli rozmachu válečného průmyslu na Dálném východě, tak v oblasti organisace největších hlavních zásobovacích základen dosáhnouti skvělých výsledků za 2—3 roky. Například proti ruské armádě na počátku první valky s Japonskem r. 1904 je dnešní sovětská armáda na Dálném východě v poměrech mnohem lepších. Leč to může míti vliv jenom na první období válečných operací. Není pochyby, jak níže uvidíme, že pro vleklou a napiatou válku, třeba jen obrannou, dosavadní soustředěná moc naprosto nedostačuje. Bude třeba velkého přílivu nejen doplňovacího mužstva, ale i dopravy nových divisí ze středního Ruska.

Mimo to dnešní moderní válka vyžaduje tak obrovského napětí a spotřeby válečného materiálu i strojů, že jen při svrchovaném úsilí veškerého průmyslu státu, může armáda klidně, beze zbytečných krvavých obětí konati svou povinnost.

Nejpřesvědčivější důkazy toho vidíme na každém kroku zkušeností ze světové války... Vezměme například takovou mocnou, ale zároveň tak choulostivou a křehkou zbraň, jako je letectvo. Za celou světovou válku vyrobila Francie 51.000 letadel, Anglie 55.000 Německo 46.000, ale na samém konci světové války bylo ve francouzské armádě v činnosti 3.600 letadel, v anglické 3.000 a v německé 2.700. Vidíme tudíž, že více než 90% letadel bylo za války vyřazeno. A za dnešního stavu a zbraní vzdušné obrany budou tyto ztráty ještě větší. Totéž možno tvrditi také o výrobě

pušek, kulometů atd. Avšak slabý ještě průmysl Dálného východu nemůže samostatně zdolati všech těchto úkolů, jež naň klade nepřetržité doplňování nahromaděných již zásob. Vyrábějícími zásobovacími základnami přece jen zůstanou vzdálené kráje západní Sibiře a Uralu.

Nemenší pozornost věnovalo sovětské vojenské velitelství zařízení a organisaci bojišť pro dlouhou obranu i proti číselně silnějšímu odpůrci. Je to úkol neobyčejně obtížný, máme-li zření k ohromné délce hranic — 2500 km od Vladivostoku k Bajkalu.

Již od roku 1930 do poslední doby jsou v proudu nejusilovnější opevňovací práce na těchto hranicích v okrscích nejdůležitějších a možných operačních směrů. Především byla věnována pozornost obnově vladivostocké pevnosti a organisaci celého opevněného pásma Vladivostok—Chabarovsk.

Opevněné pásmo bylo posunuto téměř k samým hranicím a počínajíc se na jihu od Koreje, běží k severu, obkličujíc od západu Ussurijsk-Nikolsk, dále směrem k jezeru Chanka, chráníc Ussurijské železniční trati, až k Chabarovsku na Amuru. Tato opevněná čára se skládá z pásů o hloubce 20—50 km, vybavených podle požadavků soudobých pevnostních masivů, t. j. mají betonové kasematy a útulky pro vojsko, betonované baterie, kulometná hnízda atd.

Stejně pečlivě je sorganisována obrana proti plynům, při čemž bylo použito i nejnovějších method vytlačování vnikajících plynů zvýšeným tlakem uvnitř vojenských útulků. Všecka opevnění jsou obehnána kombinovanými umělými překážkami, na mnoha místech s podminovanými protitankovými pásmy. Za těmito opevněnými pásy počíná se přímo opevněný obvod samé vladivostocké pevnosti, hojně zásobený válečným materiálem pro dlouhou a samostatnou obranu. Dodáme-li k tomu, že prostor Chabarovsk—Vladivostok je po stránce hospodářské nejsamostatnější, pochopíme, jak ohromná je jeho obranná síla.

Než tento prostor tvoří nejen osamostatnělé obranné nástupiště, ale také útočné. Pod ochranou

mohutných pevností je soustředěna celá hlavní bombardovací část sovětského letectva Dálného východu. A právě tato okolnost nejvíce znepokojuje japonský generální štáb. Od Vladivostoku do průmyslových středisk a vojenských základen hlavních japonských ostrovů je pouze 1000 km. Radius působnosti moderních bombardovacích letounů činí 2500—3000 km, a proto je hrozba náletem vzdušné eskadry o několika stech letadel reální a uskutečnitelná. Ráz japonských měst s lehkými dřevěnými stavbami činí takový nálet ještě nebezpečnějším a v mnohém směru katastrofálním. Toto nebezpečí hrozí i nejmohutnější zbrani japonského imperialismu — válečnému loďstvu. Vždyť jediný dopad letecké miny o 500—1000 kg zničí řadovou loď, jejíž stavba trvá léta a stojí ohromné částky.

Právě proto japonský tisk často nazývá Vladivostok pistolí, přiloženou ke hrudi Japonska. Není pochybnosti, že za války bude tato pevnost náležeti k hlavním cílům válečných operací japonské armády, která zde narazí netoliko na velmi vážnou a stěží zdolatelnou překážku, ale i na velmi značnou část sovětské armády, schopnou přejíti od obrany i k útočným operacím, až to dovolí celková situace na celém území válečných dějů.

Od Chabarovska až téměř ke stanici Mandžurii na Východočínské dráze jsou hranice značnou měrou chráněny širokou, hlubokou a plnovodou řekou Amurem a jejím přítokem Argunií. Avšak směr Amurské železnice, běžící podél řeky, tu se k ní přibližujíc takřka těsně, tam zase vzdalujíc se od ní na 50—100 km, nadmíru důležité po stránce strategické, přiměl sovětský generální štáb vybudovati opevněné obvody i podél jejího toku a spojiti je sítí cest a silnic, zajišťujících rychlou dopravu posil na ohrožená místa.

Možným směrem válečných operací, t. j. směrem Charbin—Blagověščěnsk, kamž vede také jedna ze strategických drah, jež vystavěli Japonci v Mandžurii, běží opevnění do hloubky několika kilometrů.

Hlavním operačním směrem Charbin-Čita buduje

se zesíleným tempem opevněné bojiště. Práce je tam usnadněna podmínkami a rázem krajiny, pusté, hornaté, porostlé hustými lesy, protkané několika řekami amurské pánve, tekoucími směrem, kolmým ke směru operačnímu. Hlavní pozornost byla zde věnována vybudování silniční sítě a cest druhého řádu, usnadňujících manévrování.

Zároveň a v souvislosti s pracemi o opevnění celého pohraničního pásma je v proudu obrovská práce o stavbě letišť, úpravě přístávacích plošin, zřizování radiových stanic, stavbě baráků pro vojsko, nejrůznějších dílen atd.

Mnohem složitější a znepokojivější je stavba železnic, spojujících Dálný východ s ústředními životními prameny. Toto spojení se dosud opírá výhradně o jedinou sibiřskou magistrálu. Všecka péče sovětské vlády je soustředěna k zesílení její provozní způsobilosti. Dnes tato železnice a také Okružní bajkalská a Zabajkalská dráhá mají téměř po celé délce, vyjma nevelké okrsky, druhou kolej. Vagonový park byl rozmnožen, vystavěna nová četná hlavní skladiště a překladiště, dílny pro opravv vagonů a zesíleno zásobování vodou.

Zvláště obtížná situace vznikla po vyklizení Severní Mandžurie a prodeji Východočínské dráhy Japoncům. Spojení s celou přímořskou částí Dálného východu mohlo býti udržováno jen po jednokolejné Amurské dráze, vystavěné v období 1906—1916, velmi slabé po stránce technické, s provozní způsobilostí nejvýše 5—6 párů vlaků denně. Naléhavá nutnost a hrozivá situace donutily sovětskou vládu učiniti opatření pro zesílení této jediné železniční tratě. Za dva roky, podle líčení „Pravdy" (z 15. XII. 1935), za neuvěřitelně obtížných poměrů podnebních, v hrbolatém povrchu kraje s věčně promrzlou půdou, ztěžující všecky pozemní práce a zásobování vodou, byly zdolány všecky překážky a vystavěná druhá kolej skoro do Chabarovska. Dopravě bylo již odevzdáno 1500 km trati od stanice Karymskaja (na Zabajkalské dráze) až do Bočkoreva u Blagověščěnska. Podél trati

vznikla města, vesnice a dílny všeho druhu. Podle svědectví z téhož pramene sovětská vláda, aby dosáhla tak rychlých a rozhodných výsledků, vynaložila obrovské úsilí, a to: za účelem organisace a dozoru na všecky práce byl tam poslán zkušený a proslavený čekistický oddíl, jenž se zúčastnil stavby známého Bělomořského průplavu; do jeho nekontrolované a úplné pravomoci byly dány desetitisíce, správněji statisíce trestanců obyčejných a hlavně politických vězňů, z přečetných táborů, roztroušených po celé Sibiři a Dálném východě. Tak jejich prací, krví a doslovně jejich životy byly určitou měrou napraveny osudné chyby komunistických vůdců.

f) Složení a síla „Zvláštní armády rudého praporu na Dálném východě“ = ODVKA.

Podle toho, jak pokračovaly technické práce, rostla i armáda. V brožuře japonského ministerstva vojenství, o níž jsem se svrchu zmínil, odhaduje se její početnost na 230.000 mužů. Tato číslice je potvrzována z německého pramene a japonským i ruským tiskem na Dálném východě. Na základě všech údajů je toto vojsko rozděleno na tři armádní skupiny za jednotného velení známého Blüchera.

První skupina, přiamurská, určená k obraně nejsilněji opevněných okrsků vladivostockého a chabarovského, skládá se ze 2 armádních sborů o pěti divisích pěchoty a třech jízdních brigádách. Její síla odhaduje se asi na 60.000 mužů s 350 těžkými bombardovacími letouny.

Druhá skupina, se střediskem v Blagověščensku, určená patrně k obraně celého toku Amuru a Amurské dráhy, severněji běžící, skládá se ze tří pěších divisí a jedné jízdní, má 100 letadel a čítá celkem 30—40 mužů.

Třetí skupina, nejsilnější, rozložená v Zabajkalí, se střediskem v Čitě, kryje hlavní operační směr

Charbin—Čita. Tato armáda se skládá ze 6 pěších a 2 jízdních divisí, má 350 letadel a její početnost se odhaduje asi na 100.000 mužů. Připočteme-li k těmto číselným údajům ještě 20—30 tisíc mužů pohraniční stráže a oddíly pro zvláštní účely, obdržíme asi 230.000 mužů, o nichž mluví japonské ministerstvo vojenství.

g) Armáda Mongolské národní republiky.

(Vnější Mongolie)

Pro úplnost obrazu celkové povahy strategické fronty musíme se zastaviti u ocenění branné moci, kryjící velmi důležitý operační směr Kalgan-Urga (Ulan Bator)-Irkutsk, vedoucí do týla celé armády Dálného východu a ohrožující Sibiřskou železniční magistrálu. Tento směr jako hlavní pozemní trakt, mající spojení se Severní Čínou, pokládaly ruská vláda a ruský generální štáb vždycky za velmi důležitý. Z týchž příčin i sovětská vláda, navazujíc na staré tradice, pěstovala nejpřátelštější a nejužší vzájemné styky s obyvatelstvem Vnější Mongolie. Nezávislá Mongolská národní republika, vyzbrojená za nejaktivnější účasti sovětské vlády, je v nerozlučném svazku s SSSR. Za pomoci sovětských vojenských instruktorů a s poskytováním veškerého nutného zásobování obyvatelstva Mongolie (1,000.000 duší), vydržuje Mongolie 1 pěší a 2 jízdní divise. Podle zprávy dopisovatele „Daily Telegraph" z Pekinu, potvrzené také z Dairenu, sestavují se v Mongolii narychlo pod názvem cizineckých legií nové vojenské oddíly, zařazené do skupin o počtu asi 10.000 mužů s horskými děly na velbloudech, s tanky a letadly. Jádrem těchto útvarů jsou instruktoři, hojným počtem posílení z SSSR, a bojovníci sovětské armády mongolského původu (Burjati, Kalmykové, Kirgizové a j.). Takové skupiny byly již sestaveny v Ulan Batoru a u jezera Bui-nor. Patrně tyto skupiny nejsou nic jiného, než nově mobilisované pěší divise. Podle slov předních mon-

Schema čís. 2:

Bojiště na Dálném východě.

golských činitelů je armáda nejmoderněji vyzbrojena a byla vystavěna znamenitá železniční síť. V činnosti je 300 vojenských letadel, z nichž 50 je soustředěno na letišti Jutč na hranici s Vnitřní Mongolií hlavním směrem Kalgan-Urga.

Tedy mongolská skupina, jejíž početnost rovná se přítomnou dobou asi 3 pěším a 2 jízdním divisím se 300 letadel kryje pravý bok celé ohromné fronty na Dálném východě od Vladivostoku do Urgy.

V. Posudek o strategické situaci SSSR a Japonska.

Probravše všecka opatření sovětské vlády a vojenského velitelství, týkající se příprav k válce s Japonskem, a seskupení branné moci, můžeme učiniti zcela určitý a důležitý vývod: pro SSSR bude tato válka v podstatě obrannou. Tento vývod je v úplné shodě s politickou situací v Evropě, nadmíru ostrou. Neskrývané přípravy Německa ve spolku s Polskem se zmocniti celého jihovýchodu SSSR, ohrožující samou existenci Ruska jako velmoci. Ve válce na dvou frontách bude západní nesrovnatelně důležitější; větší část branné moci a válečných zdrojů musí býti a bude řízena právě na tuto frontu.

Nemožnost rozhodné ofensivy na Dálném východě je podmíněna ještě četnými jinými příčinami, z nichž nejdůležitější je nedostatečnost železniční sítě. Vésti soudobou útočnou válku proti odpůrci, tak mocnému vojensky, jako je Japonsko, bylo by velmi lehkomyslné. To však neznamená, že obrana SSSR bude výhradně passivní povahy. Seskupení armád na Dálném východě právě nasvědčuje tomu, že obrana má býti velmi aktivní a schopná přinésti i rozhodující výsledky, t. j. donutiti Japonsko, aby se vzdalo dalšího výboje na sever.

Sovětské armádní velitelství, zabezpečivši svůj levý bok neobyčejně silně opevněným prostorem Vladivostok—jezero Chanka, hájený mohutnou armádní skupinou, schopnou obrany proti silnějšímu útočníkovi i po dobu velmi dlouhou, vybavilo jej také mocným útočným letectvem. Počet letadel, konajících už službu v tomto prostoru, může býti (a to je plán velitelství) rychle rozmnožen prostým přeletem. Mohutnost vladivostocké letecké základny, výše a úroveň technické připravenosti četných letišť v Nikolsk- Ussurijsku-Pograničné a hydroletecké stanice na jezeře Chanka činí takové rozmnožení možným a pravděpodobným.

Síla armádních skupin zabajkalské a mongolské na pravém křídle svědčí o tom, že sovětské velitelství je připraveno i k možné ofensivě, podle okolností.

Střední skupina je nejslabší, ale také nejméně zranitelná. Tvoří spojovací článek mezi levým a pravým křídlem.

Majíce zření ke všem těmto skupinám, můžeme říci, že přítomnou dobou má SSSR na Dálném východě armádu, čítající asi 300.000 mužů, hojně opatřenou všemi technickými zbraněmi a pomůckami. Třeba uznati, že pro aktivní obranu je to vojenská moc velmi úctyhodná. Kromě toho může býti za nepříliš dlouhou dobu (2 měsíce) beze zvláštního napětí a přetížení železnic rozmnožena na 500.000 mužů, a to mobilisací a příchodem oddílů, rozložených podél sibiřské magistrály a „Turksibu" (turkestansko-sibiřské dráhy).

Nyní probereme strategickou situaci a možný ráz operací japonské armády. Jak jsme pravili v první části, je z 20 divisí stálé armády 7—8 divisí na pevnině. Podle zprávy z Tokia přepravuje se v únoru t. r. do severní Mandžurie I. tokijská divise, nejlepší z celé japonské armády. Tak tedy již téměř polovina armády se soustřeďuje pro vykonání úkolů, jež vytýčil štáb kvantunské armády. 4 z těchto divisí jsou rozloženy v severní Mandžurii a hlavním operačním směrem ke hranicím se Zabajkalím a Vnější Mongolií, 2 směrem k Přímořské oblasti, jedna v jižní Mandžurii a severní Číně a 1 postupuje ve Vnitřní Mongolii od Kalganu k Sujujanu. Připočteme-li k těmto divisím oddíly armády Mančžu-Kuo, sorganisované a vedené Japonci, čítá celkem kvantunská armáda neméně než 200.000 mužů.

Celá japonská armáda, jak už víme, vzroste po nařízené mobilisaci automaticky na 1,200.000 mužů! Od této číslice musíme vycházeti, uvažujíce o strategických možnostech japonského velitelství.

Náčrt sítě strategických železnic a automobilových silnic jasně ukazuje, že japonské armádní velitelství hodlá postupovati útočně dvěma hlavními ope-

račními směry, Girin—Vladivostok a Charbin—Čita a zahájiti pomocné operace na Blagověščensk, aby zabezpečilo svůj bok a týl, a obchvatným pohybem proti pravému křídlu sovětské fronty z Kalganu a Sjujjanu postupovati na Urgu-Irkutsk. Ovládnutí přímořského pásma pokládá jak voj. velitelství, tak veřejné mínění japonské za nejdůležitější z válečných cílů. Uvážíme-li schopnost a sílu odporu opevněného kraje Vladivostok — jezero Chanka, dojdeme k vývodu, že bude třeba armády nejméně 150—200 tisíc mužů silné, má-li se ho zmocniti.

Japonské velitelství ponechavši asi 50.000 mužů pro zabezpečení boku proti blagověščenské sovětské skupině, naprosto ještě nebude moci celé zbývající armády použíti k operacím hlavním směrem Charbin—Čita.

Bude nuceno ponechati silné posádky v severní Číně a Vnitřní Mongolii. Upozornili jsme již, že proti dohodě nankinské vlády s japonským velitelstvím bouřlivý protest zachvátil severní i jižní Čínu. Kantonská vláda hrozí roztržkou a žádá branného odporu proti japonskému výboji. Vypukne-li válka s SSSR, všecky tyto proudy rázem zesílí a mohou se snadno změniti v ozbrojené povstání, ohrožující celý týl operující japonské armády. Leč ani v samém Mančžu-Kuo, jenž se podle japonského úředního tvrzení „šťastně vyvíjí", není nikterak klidno. Samo velitelství kvantunské armády to muselo uznati. Tokijské ministerstvo vojenství uveřejnilo 8. února hlášení štábu této armády o boji proti „banditům" za poslední čtvrtletí r. 1935. Vychází najevo, že japonsko-mandžurské oddíly měly za tři měsíce 263 zabité a 570 raněných. V témže hlášení se praví, že mandžurské obyvatelstvo se chová k banditům mírně a že v podstatě „myšlení mnohých obyvatelů se ničím neliší od myšlení banditů". Není pochybnosti, že tu nejde o žádný banditismus, ale o partisánskou válku proti okupantům. Velmi pochybná je také oddanost sestavené mandžurské armády jejím japonským velitelům. Bude tudíž třeba jak zde, tak dokonce i v Koreji určiti na ochra-

nu cest a železnic značnou část vojska. To znamená, že pro postup hlavními operačními směry Charbin—Čita a Kalgan—Urga—Irkutsk zbude asi 600—700.0000 vojínů, což je téměř dvojnásob více, než bude míti SSSR. Tato značná nerovnost je určitou měrou vyvažována tím, že síla palby a nasycenost technickými zbraněmi jsou u sovětských divisí značně větší než u japonských. Podmínky zabajkalského bojiště usnadňují obranu a znesnadňují útok, což ještě více zmírňuje číselnou nerovnost.

Leč ani za těchto podmínek sama sovětská armáda na Dálném východě, jak tvrdí maršál Tuchačevskij, nebude se moci obejíti bez dopravy posil. A v tom právě je největší slabost sovětské fronty, která je přesně známa japonskému generálnímu štábu. Jediná sibiřská magistrála nestačí k obsluze armády, rovnající se té, jakou postaví Japonsko. Soudobá válka vyžaduje k obsluze jediné divise podle zcela nízkého odhadu $1\frac{1}{2}$ vlaku denně. Nejdokonalejší dvoukolejné železnice za světové války vypravily 40—50 párů vlaků denně. I když k nim přirovnáme sibiřskou magistrálu, přece jen bude nedostatečnou k obsluze armády o síle nad 400—500.000 mužů. Avšak i ta vojenská moc bude pro aktivní obranu postačující, až japonská armáda vyjde z mandžurského nástupiště a vkročí na sovětské území. Octne se, pokud půjde o dopravu všeho potřebného, ve stejných podmínkách bezcestí jako sovětská armáda, ale mnohem méně přizpůsobená vzdorovati podnebním poměrům kraje.

Je ovšem možná i jiná obměna válečných operací. Japonské velitelství může první hlavní ránu zasaditi vladivostocké skupině, spokojujíc se dočasně obranou na těžko dostupném Chinganském hřebenu proti možnému útoku mongolsko-zabajkalských sovětských armád. Avšak ani tato obměna mnoho nezmění na celkovém rázu blížící se války. Aby bylo dosaženo rozhodujícího výsledku, musí býti živá síla jedné z obou stran rozdrcena. Pouhé dobytí části území, byť i důležitého, nestačí. A v takový výsledek, jak jsme poznali i z letmého strategického přehledu, nikterak úpl-

ného, nemůže doufati ani Japonsko, ani SSSR. Válka nabude vleklého, úporného rázu boje do vyčerpání sil, jehož výsledek bude záviseti nejenom na stavu branné moci, ale i na četných jiných veledůležitých okolnostech vnitřního života válčících států a mezinárodní situace, které budou konec konců rozhodujícími.

Závěr.

Ze všeho vylíčeného tudíž vidíme, že poměry na Dálném východě se vytvářejí svrchovaně znepokojivě. Obě strany usilovným tempem se připravují k Veliké válce. Příčiny její nevězí jen v politickém a hospodářském imperialismu Japonska. Ba zdá se nám, že používati zde výrazu „imperialismus“ pro označení japonského výboje v celé jeho podstatě je v tomto případě nevhodné. V této otázce nejde jen o intensivní koloniální politiku a boj o trhy, nýbrž o duchovní a fysické ovládnutí. Nejlépe to vyjádřil vynikající vojenský činitel, známý generál Araki, bývalý ministr vojenství. Jasně formuluje tento konečný cíl slovy: **„Císařská morálka musí se rozšířiti v celém světě.“**

Za takového smýšlení vedoucích tvůrčích sil japonského národa hraje logika pomocnou úlohu. Ona jen připravuje a usměrňuje hmotné zdroje a volí čas a okolnosti k nejvýhodnějšímu využití jich. Soudobá mezinárodní situace je právě teď nejpříznivější. Japonsko nesetká se na své cestě s žádnými překážkami kromě SSSR. Toho jsou si znamenitě vědomi japonští politikové a gen. štáb. Za 2—3 roky se situace důkladně změní. O tom výmluvně svědčí ohromný vzrůst vojenského rozpočtu Spoj. států a Anglie, jejž si vynutily rozmach a hrozivý ráz japonské výbojnosti. „Čtyři americké lodi na jednu japonskou,“ praví předseda senátního výboru pro zahraniční věci Pittman. 4000 nových letadel do r. 1938 žádá zároveň předseda vojenské komise zákonodárných sborů USA. Marwine. Neméně výmluvným je také návrh na roz-

množení námořní a vzdušné branné moci na nejbližší leta, přijatý anglickou sněmovnou.

Japonsko nebude čekati na uskutečnění těchto plánů. Vésti válku zároveň na moři i na souši proti třem mohutným státům bylo by nad jeho síly. Z toho vyplývá nutnost nejprve „vyhoditi do vzduchu podmořský útes“ — Rusko. Podaří-li se to, budou následky nedozírné. Nejživější tvůrčí fantasie není s to, aby je předpověděla. Jedno je nepochybné: prestiž a prvenství Japonska na celé asijské pevnině budou nesporné; panasijský program se úplně uskuteční nejbližší léta; počne se nové období světových dějin; evropská civilisace bude zatlačena asijskou: — Právě ve chvíli, kdy se v tiskárně sázejí už poslední řádky této knihy, přinesl telegraf zprávu o vojenské vzpouře v Tokiu. Její smysl je pochopitelný a logický: neznamená nic více a nic méně, než protest proti opatrnosti a ztrátě času. Mladí důstojníci řídili se pouze odkazem admirála Saito, jehož zavraždili a jenž napsal: „Chrabrost a zbabělost jsou v politice i ve válce rozhodujícími činiteli; síla a slabost pomocnými.“

V. I. SIDORIN.

28. II. 1936.

OBSAH:

Tiskl Alois Fišer, Strašnice.